

ANUL XXI
7
(825)
Sîmbătă
18 februarie
1978
10 pagini
1 leu

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

45 DE ANI DE LA LUPTLE
PETROLIȘTILOR ȘI CEFERISTILOR

Eroism proletar

aniversarea a 45 de ani de la marile bătălii de la începutul anului 1933 prilejulește evocarea minunatelor tradiții de luptă ale clasei noastre muncitoare care a fost participantă activă la toate marile evenimente ale istoriei României.

Clasa muncitoare, sub conducerea partidului său politic, animată de profunde sentimente patriotice s-a ridicat la luptă împotriva asuprii și terorii pentru apărarea independenței, suveranității și integrității politice. În lupta împotriva dominației străine, pentru eliberare socială și națională, unirea forțelor revoluționare, democratice și progresiste, a muncitorilor români, maghiari, germani și de alte naționalități a reprezentat factorul determinant al victoriei dobândite.

Ideea unității, în pofida vicisitudinilor prin care a trecut Partidul Comunist Român a călăuzit întreaga sa activitate. Marea forță a unității muncitorești și-a găsit expresie concludentă în eroicele lupte de clasă desfășurate în condițiile crizei economice mondiale din anii 1929-1933. În România, criza a cuprins sectoarele ale producției și circulației mărfurilor. Ea s-a desfășurat în condițiile existenței unei industrii slab dezvoltate, a unei agriculturi care mai păstra unele rămășițe feudale. Capitalul străin domina cîteva din cele mai importante ramuri ale economiei. Producția industrială globală a scăzut cu 57,7% în momentul de apogeu, față de anul 1929. Numai industria petroliferă, care se găsea în proporție de 3/4 în mâinile capitalului monopolist străin, a cunoscut o creștere a producției. Menajindu-și propriile resurse, capitaliștii străini au intensificat extracția de petrol, numai în anumite regiuni de pe glob, printre care și în România, țară cu bogate zăcăminte și forță de muncă ieftină.

Deosebit s-a intensificat exploatarea muncitorilor din anumite ramuri ale economiei. În același timp, a crescut numărul șomerilor. Deosebit de puternic a crescut șomajul în ramurile industriale carboniferă, petroliferă, în transporturi și construcții. La numărul mare al șomerilor din industrie și transporturi se adăugau șomerii din rândurile muncitorilor agricoli precum și din rândurile intelectualiilor, medicilor, farmacistilor, artiștilor. În scopul realizării de economii bugetare, necesare achitării împrumuturilor externe, guvernele au hotărât, de mai multe ori, scaderii ale salariilor muncitorilor, funcționarilor și intelectualiilor, prin așa-zisele „curbe de sacrificiu”, socotite drept remediu pentru redresarea situației economice. Comitetul, au fost ridicate prețurile la o serie de alimente și articole de uz curent, au fost mărite chiriile și impozitele pe salarii, iar moneda a fost devalorizată. Politica de ieșire din criza economică pe seama oamenilor muncii, dusă de gu-

vernele burgheze a lovit puternic și în rândurile muncitorilor țării noastre.

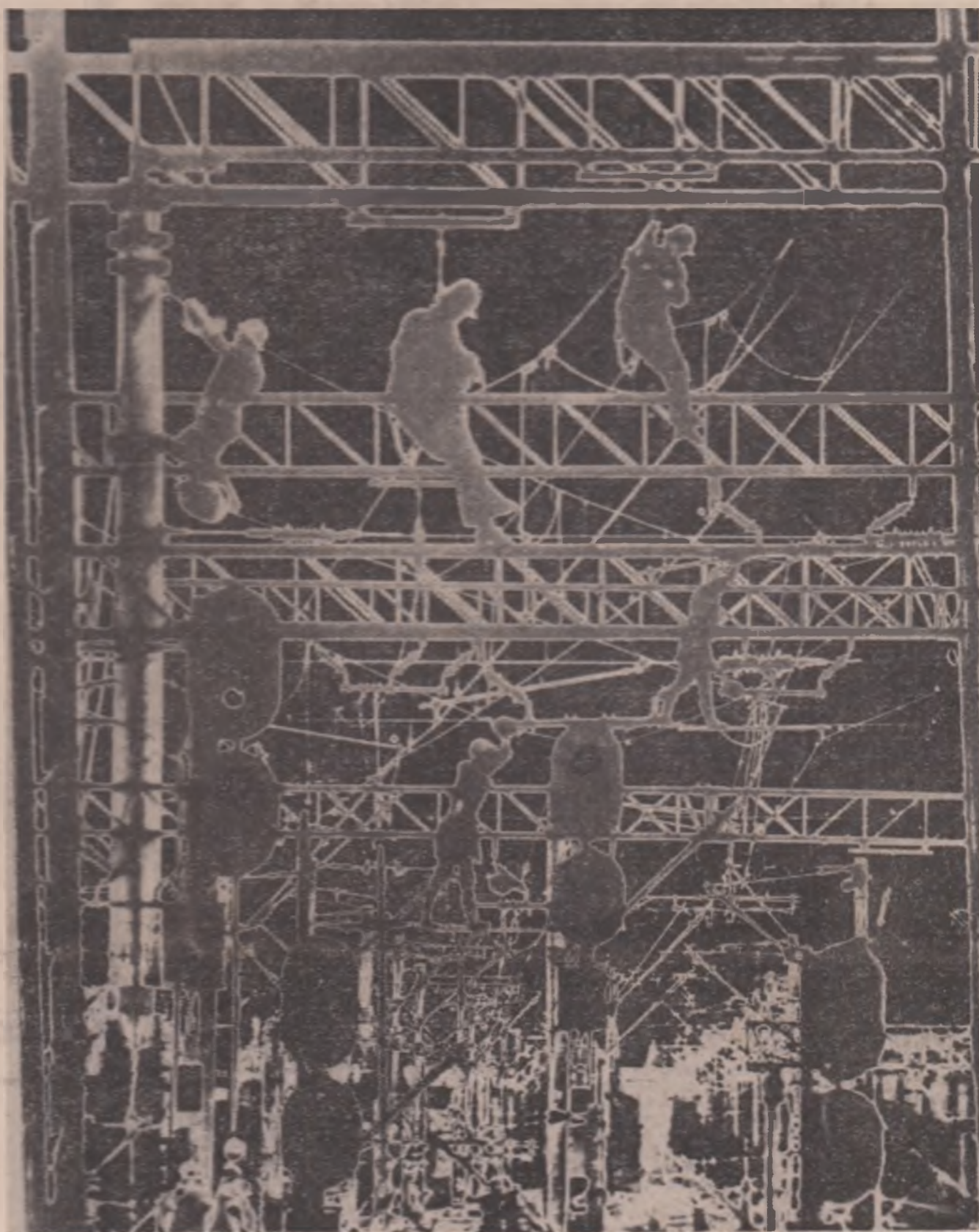
În condițiile crizei economice, i-a revenit Partidului Comunist Român sarcina istorică de a uni într-un unic șuvoi pe toți muncitorii, fie ei comunisti, socialisti, social-democrați sau fără de partid, de a găsi aceste forme și metode de acțiune menite să mobilizeze la luptă revoluționară masele tot mai largi ale populației pe baza unității de acțiune a clasei muncitoare. Această orientare a fost dată de Congresul al V-lea, din decembrie 1931, al P.C.R.

P.C.R. și-a concentrat atenția asupra principalelor detașamente ale clasei muncitoare, desfășurând o intensă activitate în rândurile muncitorilor feroviar, din industria petroliferă și minieră. Treptat, în condițiile creșterii luptelor revoluționare de clasă, s-au format unele unități, de exemplu în unele centre feroviare, a fost încununată, în martie 1932, prin crearea Comitetului Central de Acțiune al muncitorilor ceferiști, avînd ca secretar, desemnat de P.C.R., pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. Apariția și activitatea acestor noi organe ale Frontului Unic Muncitoresc care reprezentau pe toți muncitorii, fie ei comunisti, socialisti, social-democrați sau fără apartenență de partid, au imprimat luptelor proletare din anii crizei economice un caracter unitar și combativ, au permis colaborarea Partidului Comunist Român cu celelalte organizații muncitorești, i-au dat acestuia posibilitatea să organizeze și să conducă mari bătălii de clasă, la care au fost antrenate, alături de clasa muncitoare, mase largi din rîndurile categoriilor sociale. Sîntu mîrturie în acest sens marile acțiuni revoluționare care au început cu grova de la Timișoara în 1929 și au culminat cu luptele din 1933.

După „curbele de sacrificiu” din ianuarie 1931, februarie 1932, la începutul lui ianuarie 1933, guvernul anunță o nouă reducere a salariilor. „Curba de sacrificiu” a provocat o explozie de ură și indignare în rîndul masei lor. Muncitorii au început acțiuni deschise de luptă pentru respingerea planului de scaderi a salariilor adoptat de guvern. Luna ianuarie a acestui an este încărcată de mari adunări de protest, de greve demonstrative.

Ion Ardeleanu

Continuare în pag. a 3-a

Proza literară a lui Eminescu

(edite critică)

după ce întreaga presă a subliniat evenimentul publicării la finele anului 1977 a celui de-al VII-lea volum din editia operelor lui Eminescu întemeiată de Perpessicius, volum conținînd proza literară a poetului (texte cunoscute și necunoscute cu note și variante), este cazul să trecem la observații critice. Stabilirea textelor și a variantelor, descifrarea și transcrierea lor de un colectiv condus de Petru Creția sînt demne de toată lauda, ca și comentariile de istorie literară datorate lui D. Vatamaniuc asupra cărora vrem să spunem două cuvinte. Cercetător foarte avizat în cele mai multe cazuri, D. Vatamaniuc aduce importante contribuții documentare și de interpretare ce merită a fi puse în lumină.

D. Vatamaniuc a citit tot ce se scrisese mai înainte în legătură cu proza literară a lui Eminescu, a controlat fiecare afirmație și a îndreptat sau completat informațiile, luînd, în cazul unor opinii sau interpretări hazarde, altitudine critică. Vom da în cele ce urmează cîteva exemple, luînd la rîndul nostru poziție.

Se știe că I. M. Răscu a identificat textul scrierii lui Gautier către Gerard de Nerval pe care Eminescu o citează la finele nuvelei Sărmanul Dionis. Poetul, precizează însă Vatamaniuc, nu a consultat acest text direct în opera lui Gautier, ci prin intermediul unui articol de Philibert Audebrand, scris la moartea lui Gautier și publicat în revista L'Illustration din 2 noiembrie 1872. Eminescu nu transcrie numai textul lui Gautier citat de Audebrand și folosit de el în nuvela, ci și cîteva rînduri din articolul lui Audebrand însoțit, dovedind porumbitorie a sursei sale. Nuvela lui Eminescu, apărută în 1872-1873, este imitată de N. Gane peste șase ani în povestirea Sfîntul Andrei. Se știe pînă acum că Gane a imitat pe Asachi, Negruzzi, Alecsandri...

S-a vorbit despre idealul statal natural al lui Eminescu (model ideal al său ca la cronicarul Ureche, era regatul abnelor). D. Vatamaniuc ne informează că poetul a tradus din Neve freie Presse (22 mai 1882) un articol despre Năsterea albinelor de P. Kari M. Schachinger în sensul acestor vederi.

În 1879, Maioreșcu cere jurnaliștilor un număr de proze spre a fi traduse în limba germană. Eminescu prezintă Cezara, folietoanele apărute în Curierul de Iași (1876) cu unele abrevieri operate direct pe textul tipărit. Nuvela nu a fost dată de Maioreșcu traducătorului Mite Kremnitz și cataloga Neve rumänische Skizzen a apărut numai cu Gura satului și Budulea tăchii de Slavici, Andrei Florea Curcanul și Noaptea sfîntului Andrei de N. Gane. Ioniță Cooevici de I. Negruzzi, în 1880, Textul scurtat exclusiv pentru traducere al lui Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1850: „Lîmbăgul”, zice el, era poezie a căruia Eminescu a fost publicat astfel în ziarul Epoca din 1904. Noi editori îl reproduc, cu prevenirea că nu este vorba de o variantă artistică superioară, cum credea I. Crețu, ci doar de o prescurtare făcută în vederea traducerii care nu s-a mai efectuat. Curioasă altitudinea lui Maioreșcu care înrăduie traducerea unei imitații de Gane după Eminescu, nu și o navelă originală de Eminescu însuși! Am relevat ironia lui Eminescu la adresa lui Gane din Aur, mîrire și amor. D. Vatamaniuc crede că acest Gane ar fi Costache Gane, traducător în 1846 al unor Principii filozofice, politice și morale de colorații de Bais, deosebite în comparația sa Eminescu vorbește de societatea ieșeană de la 1840, cînd Nicu Gane abia se născuse (în 1835). Dar Eminescu se referă nu numai la Nicu Gane, ci și la o eroină a lui Alecsandri, pusă în circulație abia în 1

Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță, romanul de mare actualitate...

cronica literară

GEORGE BĂLĂIȚĂ Ucenicul neascultător

Impulșurilor prin care și croiește drumul fatalității... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

unde ambele însuși funcționează din plin și dau textului savoare... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

păstrează convingerea că băiatul are talent și-l îndeamnă să scrie... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

Ce citim noi e fragmentar, incomplet și totuși paradoxal... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

Scritorul autentic, prin urmare, e mai ales un „ucenic neascultător”... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

Ce ochii frunții vede mic, ce mintă măiestre de mie și poate să zică... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

E de reținut și o vervă extraordinară a expozițiilor... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

viața cărților

Proze fantastice

Proze ale memoriei involuntare și ale timpului interior... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

„A doua proză a volumului se bazează pe o asemănătoare contrastare... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

„În fine, în ultima proză din volum, Amintiri din copilărie... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

truda unui meșteșugar anonim — oiar, piuar, coțoșar sau fințar... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

Se dedică aflăm un omagiu cordial și decant... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

Mihai Pelin

„Ile Purcaru”, „Înecă 3 kilometri până la Apele Vii”, Editura „Serviciu Românesc”, Craiova, 1976.

Optimism imbatabil. Solstițiul de iarnă. Mihai Pelin

„Solstițiul de iarnă” este cartea de versuri a unui om cu bogată experiență de viață... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

Secțiunea a doua a Solstițiului de iarnă denumită „Săptămâna” este în mare parte memorial de război... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

Dan Arsenie

„Dacia” 1977

Un poet dunărean. Dan Arsenie

„Versurile ultimului volum” al lui Ion Trandafir acoperă o viață de creație poetică... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

„Un cîntec pentru nemurire”, Editura „Emilcescu”, 1977.

Dan Alexandru Condescu

Sub semnul lui Odiseu

și apreciatul anglist Andrei Brezianu... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

redescoperirea tărânilor

James Joyce (eseurile: „Ulysses — parodie și rodnice, Corpul alegoric”) am vrea să evidențiem... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

ov. S. Crohmăniceanu

Actualitatea temei, implicată, este mai presus de orice dubiu... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

REVISTA REVISTELOR Secolul 20

Odată cu apariția numărului 9 din 1977, revista Secolul XX se află la cel de-al 20-lea tom... Ucenicul neascultător al lui George Bălăiță...

Un cîntec pentru nemurire

„Un cîntec pentru nemurire”, Editura „Emilcescu”, 1977.

Un cîntec pentru nemurire

45 DE ANI DE LA LUPTILE PETROLISTILOR SI CEFERISTILOR DIN FEBRUARIE 1933

Solidari cu adevărul

Există un prag al frigului moral, cine pășește dincolo de el se mumifică. Există și un prag al gerului fizic, trupul încercat de el se chircăiește scotind urlete la lună. Și mai există noapți cu lună translucidă, hibernală și absentă la urletul omeneș, la implorarea omenescă. Și atunci reazemul omului este omul celălalt, tovarășul de viață și de muncă, tovarășul de frig moral și de ger al măruntașilor, al buzunarilor goale, al buzelor vineții, al copiilor flămânzi. Atunci, suprimarea porției de viață ridică omul în țării nebănuite anterior, — sau îl coboară pe treptele degradării. Înălțarea se face prin sprinț, prin solidaritate. Unde se întrevăd sprințul și solidaritatea, speranțele reunite în delta voințelor comune, degradarea nu e cu puțință. Atunci, în loc să se înjosască, o mină de oameni, mai privați ca niciodată de porția de viață îngăduită lor de istorie, produc istorie. Rezează unul în celălalt, o mie, mai multe mii de oameni se constituie într-un zid — așa cum alianța pietrei peste piatră învește digul, dind apei albă nouă, ritm nou. Sint posibile, și disperarea, alunecarea în sindromul singurătății, dar o anume tradiție a miilor întinse miilor de frate desfințează căderile în noroiul decrepitudinii și izolării. În mlaștina divagației anarhiste sau a gesturilor carnavalesci din jurul focurilor bengale. Și este aci, probabil, una dintre fundamentalele cuceriri ale omului, anume că el nu se mai simte singur ori de câte ori îl rup dinții crenelați ai istoriei potrivnice. Pentru că istoria, profund de girul unor privilegii anarhice, provoacă uneori demnități, însăși, de om, zdrențuind-o, obligând ființa gânditoare și lucrătoare să se mumifice, să se chircăiește. Sint atunci, marile momente de criză, cind istoria dă în cloot. Oare, adevărul și demnitatea umane nu s-au evidențiat tocmai în clootul infrunțărilor istorice?...

E drept, sint și adevărul care decurg calm, teoretic, ai zice. Sint și momente cind demnitatea umană depășește și pe scutul istoriei, victorioasă, dind telul, dind limanul spre care tind și de la care pornesc ființele lucrătoare. Cinstie istoriei, cinstie făuritorilor de atare momente! Înșu au fost și clipe cind ridicarea baricadelor constituia singurul mijloc de a trăi și dovedi adevărul, de a salvagarda demnitatea ființelor lucrătoare. Și nu se află trăitor în România contemporană care să nu se fi lăsat lucrat de amintirea, cel puțin de retrăirea construită imaginar, a grozniciei lerni din anul 1933. Atunci, frigul moral al ființelor lucrătoare — ce transformau țitellul în civilizație, ce plămădeau vagoane pentru țtrenurile unui continent, ce lustruiau biețe și osii, gemam și uși în ateliere insalubre — atunci, frigul lor moral a fost pus la încercare, determinându-le să se mumifice sau să lupte. Alternativa era inevitabilă, rare-

ori istoria locului iscase o alternativă altă de neocobit. Se mai infrunțaseră patronii și muncitorii, grevele nu sint invenția acestui secol. Propoziția, totuși, nu mai fusese remarcată. Amploarea conflictelor din februarie 33 nu mai zguduise pînă atunci altă de adinc societatea sătula a celor sus-puși. Fundamental a fost faptul că mina de frate s-a întins spre mina de frate — martorii și documentele atestă că peste 12 mii de paruzani cu greviții s-au strins, pe rețe protector, membrana fierbinte a puternicii solidarității, împrejurul atelierelor Griviței. La 2 și 15 februarie, starea de asediu decretată de guvernul recunoscut, împlicit, lanțu urias, indivizibil de voințe solidare, de aspiratii întru demnitate și adevăr omenești. Represaliile care au urmat, asasinatete, procesele frauduloase, arestările și schinguirile, uvertura dictatorială a patronatului, aceeași pretutindem, au avertizat și mai concret asupra forței umane pe care o dă solidaritatea ființelor lucrătoare, inuman frustrate de cerul traului cotidian demn. A fost totodată primul însemnat avertisment lansat ridicării de sub cenșa imperiilor dezabuzate a nazismului, a violenței proclamate nemediat, a teroarei rasiale, a dominației instincțivoate și a barbariei cazane. Pentru moment înfrate, ființele lucrătoare din România acelor ani și-au strins și mai vigilent rîndurile, și-au abilitat formele de organizare și protest, și-au luminat și mai puternic telurile.

Încă o dată, superclasele dominante nu au reușit să trimită muncitorii dincolo de rezistența la frigul moral, la gerul degradat care se desenează în psihologia sclavului. Încă o dată, solidaritatea și ținta dreaptă pentru care mltănu ființele lucrătoare au demonstrat subrețea unui sistem social opresiv și, încă, inevitabilitatea înlocuirii acestuia. Încă o dată, sacrificiile și martirajul nu au fost zadarnice. A recunoscut-o o lume întregă. Din Franța, Biroul federal al feroviarilor sublinia că „bătălia muncitorilor feroviarilor români a constituit un minunat epusod al luptei împotriva burgheziei, care vrea să arunce pe umerii muncitorilor povara crizei”. În Daily Worker într-un comentariu se evidențiază că „orice muncitor va vedea în acest eroism al muncitorilor români o reflectare de a lupta, cu orice risc, împotriva reacțiilor capitaliste din toate țările”. Lupta pentru instaurarea definitivă a adevărului și demnității umane avea să continue cu mai multă forță, cu mai numeroși sorți de izbîndă. Astăzi, după 45 de ani de la eroicele lupte muncitorești, cinstim memoria ființelor lucrătoare care, atunci, la atelierile „Grivița”, pe Valea Prahovei ca și în întreaga țară, nu s-au lăsat transformate în sclavi, n-au abdicat de la covîrșitoarea sarcină constînd în păstrarea omniei prin solidaritate și crez revoluționar.

Mircea Constantinescu

Brăduț Covilia : „Grivița 1933”

Eroism proletar

(Urmare din pag. 1)

tive, de diverse acțiuni muncitorești, precum și de alegerea comitetelor de acțiune ce se desfășurau în multe localități din țară, pe baza frontului unic muncitoresc, preconizat de P.C.R. și realizat în lupta împotriva exploatații și asuprii.

Spre sfîrșitul lunii ianuarie au intrat în acțiune, alături de ceferiști, muncitorii petrolisti din Valea Prahovei. Partidul Comunist a întărit celele de partid și organizațiile U.I.C. din întreprinderile petrolifere; a crescut numărul membrilor sindicatului. Sarcina organizării luptei muncitorilor petrolisti a fost încredințată Comitetului Județean P.C.R. Prahova. Protestele, mînguririle și intrunirile petrolistilor desfășurate cu mare intensitate la sfîrșitul anului 1932 au căpătăt deosebită amploare la sfîrșitul lui ianuarie 1933. În condițiile cind guvernul se angajau la noi măsuri de reducere a nivelului de trai, La 1 februarie 1933 orașul Ploiești a intrat în stăpînire muncitorilor. Ei au reușit să impună patronilor recunoașterea revendicărilor lor. Merită subliniată declarația dată de directorul rafinării „Astra Română”, sub presiunea intruniri de protest din 30 ianuarie, muncitorilor, prin care se obligă să respecte contractul de muncă și să renunțe la concedierile anulate. Acesta era un succes al muncitorilor obținut prin luptă.

Continuînd acțiunea de pregătire a grevei muncitorilor ceferiști, P.C.R. a adoptat forme superioare de luptă — ocuparea întreprinderii, însoțită de organizarea unei largi mișcări de solidaritate din afara întreprinderii. Hotărîndu-se declararea grevei la 2 februarie, la Atelierile „Grivița”, pentru impunerea revendicărilor formulate în timpul negocierilor, Comitetul Județean P.C.R. Prahova, Protestele, mînguririle și intrunirile petrolistilor desfășurate cu mare intensitate la sfîrșitul anului 1932 au căpătăt deosebită amploare la sfîrșitul lui ianuarie 1933. În condițiile cind guvernul se angajau la noi măsuri de reducere a nivelului de trai, La 1 februarie 1933 orașul Ploiești a intrat în stăpînire muncitorilor. Ei au reușit să impună patronilor recunoașterea revendicărilor lor. Merită subliniată declarația dată de directorul rafinării „Astra Română”, sub presiunea intruniri de protest din 30 ianuarie, muncitorilor, prin care se obligă să respecte contractul de muncă și să renunțe la concedierile anulate. Acesta era un succes al muncitorilor obținut prin luptă.

Continuînd acțiunea de pregătire a grevei muncitorilor ceferiști, P.C.R. a adoptat forme superioare de luptă — ocuparea întreprinderii, însoțită de organizarea unei largi mișcări de solidaritate din afara întreprinderii. Hotărîndu-se declararea grevei la 2 februarie, la Atelierile „Grivița”, pentru impunerea revendicărilor formulate în timpul negocierilor, Comitetul Județean P.C.R. Prahova, Protestele, mînguririle și intrunirile petrolistilor desfășurate cu mare intensitate la sfîrșitul anului 1932 au căpătăt deosebită amploare la sfîrșitul lui ianuarie 1933. În condițiile cind guvernul se angajau la noi măsuri de reducere a nivelului de trai, La 1 februarie 1933 orașul Ploiești a intrat în stăpînire muncitorilor. Ei au reușit să impună patronilor recunoașterea revendicărilor lor. Merită subliniată declarația dată de directorul rafinării „Astra Română”, sub presiunea intruniri de protest din 30 ianuarie, muncitorilor, prin care se obligă să respecte contractul de muncă și să renunțe la concedierile anulate. Acesta era un succes al muncitorilor obținut prin luptă.

FOTOGRAFII MIȘCATE

„ÎN CURSUL DUPA-AMIEZII SITUAȚIA ESTE NESCHIMBATĂ. MIILE DE MUNCITORI SINT MASATAI ÎN ARIPA DE NORD A CURȚII. CITEVA MII S-AU URCAT PE ACOPERISUL ATELIERELOR DE UNDE VOCELE REAZĂ. ALTE GRUPURI SE PLIMBA DE-A-LUNGUL ACOPERIȘELOR. PORȚILE ATELIERELOR SINT ÎNCHISE ȘI PĂZITE DE JANDARMI. POPULATIA DE PE STRADA ESTE EVACUATĂ DE ARMATA.”

Tii în mină transcrierea celor mai ilustre pîile ale istoric, dar el nu mai poate fi identificat. Punctele cardinale sint încă de la nașterea lumii, aceleași, dar nordul Atelierelor Grivița din urmă cu aproape o jumătate de secol nu mai este astăzi o curte, ci clădirea impunătoare a uzinei constructoare de utaj chimic; miile de muncitori sint acum zeci de mii; atelierile mici ai devenit hele uriașe, turnătorii, cazangeria sint denumiri ale noii uzine, pe care fabrica din urmă cu 45 de ani nici nu le-a auzit; iar grupurile care se plimbă de-a-lungul zidurilor uzinei, pe sub amietoarele sale acoperise, pe sub uriașele sale furnale, sint pionieri și școlari, șoșii în grupuri organizate să depună buchețe de flori la monumentul eroilor ceferiști, aflînd azi o pilduitoare tradiție a muncii, în chipurile surzătoare de oameni, a căror activitate și conștiință derivă. În descendență directă, din anii marilor bătălii de clasă.

Ion Grigore : „1933”

lor, recunoașterea comitetelor de acțiune, înlăturarea experților străini.

În noaptea de 14 spre 15 februarie au fost arestați circa 1.000 de militanți ai mișcării muncitorești. În dimineața zilei de 15 februarie, muncitorii, aflînd despre arestarea conducătorilor lor, au declarat grevă, ocupînd Atelierile C.F.R. „Grivița”. Folosind experiența acumulată în timpul acțiunilor anterioare, organizația de partid, comitetul de fabrică au luat măsurile necesare bunei desfășurări a grevei. Pe tribunele improvizate s-au ridicat și au luat cuvîntul în fața maselor, alături de comunisti, și socialisti independenți și social-democrați. În porfida ampielor acțiuni de solidaritate cu greviștii, și acțiuni de protest desfășurate în țară, guvernul a hotărît reprierea grevei de la Grivița prin forța armată. După somațiile de rigoare, în dimineața de 16 februarie s-a declanșat represia.

Luptele muncitorești din anii 1929-1933, culminînd prin bătăliile de clasă din ianuarie-februarie 1933 ale petrolistilor și ceferiștilor, au dovedit încă o dată marea forță a clasei muncitoare, condusă de P.C.R., hotărîrea ei nestrămutată de a lupta împotriva exploatații. Grevele petrolistilor și ceferiștilor, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, „au exprimat forță a societății românești în lupta pentru drepturi economice și politice, pentru democrație, independență și suveranitate națională. Ca urmare a luptelor revoluționare „planul de la Geneva”, prin care se strîbea suveranitatea țării, nu a mai fost aplicat. În cursul desfășurării luptelor și în perioada care le-a urmat, s-au întărit legăturile partidului cu masele, a crescut rolul elementelor muncitorești în partid, în conducerea sa; de asemenea, s-a extins considerabil influența partidului comunist, s-a ridicat prestigiul său politic și s-a îmbogățit experiența lui revoluționară. În vîltoarea luptelor s-au format și s-au călît numeroși activiști, militanți revoluționari, cadre legitime de clasă muncitoare, de interesele și năzuințele poporului, care au jucat un rol important în organizarea și conducerea luptelor de clasă din anii următori.

În timpul luptelor din 1933 cît și în timpul desfășurării procesului la București și Craiova, mase largi, categorii sociale din cele mai diferite și-au manifestat solidaritatea cu luptătorii ceferiști și petrolisti. La Craiova, cu prilejul manifestărilor de solidaritate, a fost arestat tînărul revoluționar Nicolae Ceaușescu sosit la proces cu moțuni de protest în apărarea celor judecați. Clasa muncitoare s-a manifestat ca cea mai înaintată forță politică, dovedind o înaltă conștiință revoluționară, un profund patriotism în lupta pentru apărarea libertăților democratice, a independenței și suveranității României, împotriva pericolului fascismului intern și extern. Luptele ceferiștilor și petrolistilor au avut un mare răsnet dincolo de granițele țării, sint prima mare ridicare a proletariatului pe plan internațional după instaurarea nazismului în Germania.

În cei 45 de ani care au trecut de la marile bătălii de clasă din 1933, clasa muncitoare, înfăptuind neabătut politica partidului, a condus întregul popor în opera eroică de înălțare a luminosului edificiu al socialismului. Sublinînd rolul și contribuția clasei muncitoare, a perspectivei societății noastre, secretarul general al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arată: „Realizările remarcabile din anii socialismului confirmă încă o dată forța revoluționară, transformatoare a clasei noastre muncitoare, clasa conducătoare a societății, forța întregului nostru popor, care, sub conducerea partidului comunist, a schimbat radical înfățișarea patriei, a ridicat România pe trepte tot mai înalte de prosperitate, a deschis perspectiva înaintării accelerate pe calea progresului și civilizației, a edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate și a comunismului”.

Constantin Piliuță : „Poșcani, '33”

Descendenții direcți ai istoriei

Urmare din pag. 1

temporană, clasa muncitoare din România, manifestă împotriva fascismului și a crizei economice în forme de o amploare care avea să atragă atenția întregii opinii internaționale asupra fenomenului politic românesc. O hartă a evenimentelor petrecute atunci, coboară din București către așezările petrolifere din Prahova și urcă mult în Moldova la Iași și în Transilvania. În acest perimetru geografic trebuie să ne imaginăm întîmplări de o intensitate deosebită din moment ce forța de represie burgheză a trebuit să recurgă la arme, lăsînd mîrturie pentru istorie, nu numai pagini incendiate cu roșu ci și singele unor eroi.

AMĂNUNTELE CARE SCAPA
DIN DOCUMENTE

Există, pe fotografiile dateate în Muzeul de istorie a partidului din București cu anul 1933, o patină inconfundabilă: culoare s-au diluat, oamenii sint îmbrăcați după moda de-atuncea, poartă umeri la hașne și largi pălării care coboară peste priviri o alură romantică. E aproape ciudat că grupările acestea în care se disting și femei, înaltă pancardă cu revendicări democratice și ridică, deasupra umărului, pumnul drept. Încercarea de a intra în eternitate cu un zîmbet pe față este curmată prea dur și prea repede de portretele în chenare ale celor ce, la numai cîteva zile după ce fotografia din curtea atelierului a fost dezvoltată în sepla au murit. N-a mai avut nimeni timp să zîmbească și Dinu Ilie, de profesie trasator, se privește post-mortem cu o expresie altă de matură și concentrată înclă esența luptei de clasă are, în chipul aceluia tînăr, o reprezentare fidelă.

Dar oricît de fidele ar fi documentele epocii, esența curajului și a luptei nu se pot inventaria. Nu există pelicula care să poată înregistra momentul în care un tînăr de numai 20 sau 21 de ani își ia adio de la viața de toate zilele, pentru a fi, cu prețul scurtei sale petreceri în lume — un erou. Nu se poate marca pasul acela definitiv prin care te desparți de posibil pentru a realiza imposibilul. Iar în condițiile crizei economice din anii 1930-1933, în plină ascensiune a fascismului în România, grevele ceferiștilor și petrolistilor au fost, în chip sublim un NU uriaș

înălțat asemenea unei baricade: NU fascismului, NU leșării din criză pe spatele muncitorilor, NU exploatații, NU înrobirii naționale.

UN MONUMENT AL ISTORIEI: UZINA!

Uneori, istoria lasă în urma ei monumente: clădiri, semne pe case și străzi, enigme de dezlegat în natură. — Dofțana, gorunul lui Horia, fluiorul lui Avram Iancu, simpla lor vedere și înțelegere grăitoare dezvoltă în imaginația noastră, înfățișări vii și palpabile ale istoriei. Pe locurile istorice ale grevelor din anii 1933 București de astăzi înregistrează însă ceea ce înregistrau și atunci: uzine, centre ale industriei; în locul Vulcanului — Republica, în locul Tăbăcărilor de pe Dimbovița — Timpuiri Noi, pe locul Griviței Roșii — Uzinele Grivița. Istoria se contopește în actualitate intr-atiia incit singură, mîrturie oamenilor — pare să fie capabilă a rememora. Iată însă că oamenii, și înșii, au memoria legată mult mai puternic de istoria nouă a uzinei în care lucrează decit de ceea ce s-a petrecut în urmă cu 45 de ani. Martorii grevei din anul 1933 de la Grivița s-au pensionat. Mulți au murit. „Contemporanii” din Grivița vorbesc de trecut într-un peisaj sonor altă de puternic, într-o forțată a muncii atât de pregnantă, incit peste fiecare încercare de aducere aminte se suprapune urgența cotidiană, peste rechemarea istoriei se suprapune prezentul astfel că anul 1933 a fost, după cum spune unul din cei mai tineri muncitori ai uzinei, „întimplarea fundamentală care a hotărît ca Grivița să fie ceea ce este astăzi: o citadelă a muncii și a conștiinței muncitorești”. „Dacă în plină criză economică și în plină dominație fascistă, muncitorii ceferiști au avut dîzența să se opună, este foarte limpede că erau la data aceea conștiinței de rolul pe care îl aveau în istoria țării, că erau siguri de marea lor forță solidară, că aveau de-a, la data aceea, o conștiință a revoluției. Ce înseamnă pentru un muncitor, de astăzi momentul 1933? Un prilej de satisfacție legitimă, pentru faptul că locul în care muncetea a fost, încă în urmă cu 45 de ani, un tipar al revoluției proletare și, mai ales, că după 45 ani de istorie, este și astăzi un loc decisiv de afirmare a conștiinței muncitorești”. (Barna Alexandru, strungar). „Fără îndoială, istoria Griviței este un simbol menit să stimuleze puternic activitatea

noastră de azi. Este un motiv de legitimă mîndrie și un stimulent psihologic remarcabil să fi continuator în muncă al celor din 1933. Iată însă că strădania noastră este și mai ambițioasă: din urmă cu 45 de ani din punct de vedere al conștiinței muncitorești tradiția revoluționară să fie un perpetuu stimulent. Ce înțeleg prin asta? Că revoluția noastră continuă, că bătălia se poartă într-un peisaj schimbat. Nu este simplul ceea ce afirm, ci numai foarte adevărat: problemele tehnice, contemporane, ale minuirii unui utilaj tehnic perfecționat, problemele calității muncii, ale randamentului, ale climatului, ale felului nostru de a înțelege uzina de azi, sint mobiliuri apte a întregine fervoarea revoluționară la nivelul celor mai ilustre pîile ale istoriei”. (Alex. Roxin, secretar al organizației de partid).

cariatida

carolina
ilica

Dacă privești
înghețatele stele

Dacă privești înghețatele stele,
De la o vreme încep să clipească.
Poate-i un semn pe care ni-l dau
Din depărtarea suprafirească.
Nu te încrede: muzicile lor,
Atit de pure, nu-s decit tăcere.
Iar de le-ntrebi ceva, ele-ți răspund
Cu mii de ani lumină-nțiriere.

Orașele
văzute împreună

Orașele văzute împreună,
Din toate, numai unul m-a robit
Erau acolo olandezii-n floare
Și cerul tot prin ape răstignit.
Marea străină fura jumătate
Din greutatea trupului blind,
Să-ți fiu plutitoare în brațe
Peste pămînt.

Ce păr alburu! Ce de aur
Prin piele mi-era cheltuit
Ce sare pe buze! Și ce bucurie
De a iubi și de a fi iubit!

Spectacol

Lentile de lacrimi pe ochii veroni,
Prin care văd mai bine decit cei ce nu plîng.
Un spectacol e totul (Al meu)
De jur împrejur.

Înainte: părinți preatineri. Naivitate-cruzime.
Grădini vătoreice ale prunciei. Fintina
Surpîndu-se la picioarele mele. Și coii
Desfrînați în spuma sălbăticeii.

Cit de departe sint toate!
Cit de bogată-s acum! Rochii și cărți,
Cărți și rochii. Și două prietene.
Și bărbați doritori sub ferestre,
Cerșind o cheie: cea a casei mele,
Cerșind o cheie spre eternitate.

Apoi o femeie cu părul prea negru,
Pe care numai ura o infrumusețează.
Ea urmărește prin suflul meu
Un cîine de aur.

Ocroitoare ca singele. Grea ca o piatră de
moară

Copilăroaso, tu nu pășești și plutești!
Mă amețești ca un incendiu de maci
Și mă-nfior ca o ploaie de vară
Pe tine numai nu te pot numi
Pe tine te cunosc asemănîndu-te.

Dar iată cel mai straniu personaj!
Duce în spate o umbră
Ce crește mereu.
Toboșar emoționat al inimii,
Ține-te bătrîna a frunții,
Să nu vă temeți!

Arăți atîta pîrtinire

Cu o blîndețe nefirească
Imi spui că seamăn doar cu tata.
Arăți atîta seamăn
De parc-ai fi chiar tatăl meu

Cit ești de tînăr, ai și tu
Fetiță, seamănă cu tine.
O îndrăgesc atit de tandru,
De parcă am născut-o eu.
Ei seamănă cu mine.

Atit de firesc

Te-a sîrutat. Știați că te dorește
De-atîta vreme; aceasta se simte
Ca un tremur de aripi
Înaintea furtunii.

Dar miine,
Îi vei trece prin față atit de firesc,
Incit se va îndoi!
dacă o vut să sîrute
ori a și sîrutat.

Don Juan

Mă culc tot mai tîrziu, precum artiștii,
Care adună pe sub gene pungi.
Mă scol tot mai devreme, ca bătrînii,
Ca să imi pară zilele mai lungi.

Dar clipele cu arcuri încordate
Nu peste mult mă vor țînji în hău.
M-ori plînge doar femei însingurate
Și doar de ele o să-mi pară rău.

Anul acesta, în februarie, s-au împlinit 150 de ani de la nașterea lui Jules Verne. Și tot anul acesta vom sărbători împlinirea a 60 de ani de la înființarea statului național românesc unitar. Într-o astfel de conjunctură există o anumită legătură, motiv pentru care se scrie textul de mai jos.

Autorul

fel de fel de legende au colorat — pe parcursul secolului — biografia lui Jules Verne, personaj faimos datorită eroilor literari lansați pe toate meridianele și paralelele globului. Scriitorul care a atins incredibile tiraje știe să imbină realitatea cu ficțiunea și, rămâne nu numai o operă de colecționare prin număr și rezonanță, ci și — în harta existenței sale cunoscute — o seamă de „zone albe” propice, tocmai, jocului imaginației (atât de dragi lui). Văit? Din pură întâmplare?

Strănețoasa sa — Allotte de la Fuye — în biografia pe care le-a închinat-o, dezvăluie: „Cu toate acestea, pe la anul 1812 și înfrățirii își va vedea, mai încolo, despre ce anume este vorba Jules Verne... se eliberează [septuagenar] desprinzându-se de superfluu. El arde sute de scrisori, de hirtii întinse, carnetele de societăți și chiar manuscrise inedite. La ultima mutare, a lăsat să se risipească amintiri și daruri prețioase, într-adevăr, se spune. El sterge urmele existenței sale materiale... Jules Verne face o personalitate intangibilă”, scrie doctorul Fournier. Adevăratul eu i se află în cărți. El știe că totul, într-însele, este pur, că n-a proslăvit decât curajul, nobletea, energia, că nici o scădere morală nu-i urletește opera, singurele scrisori care-l mai interesează fiind acelea în care adolescenții îi lasă să înțeleagă că este „Home-ul celor cincisprezece ani și lor”. Nimeni mai ferește: ipotezele încearcă să sfideze adevărul știut și ale adevărului uitat, pierdut; ceea ce nu înseamnă deloc a ne propune să cheltuim aceeași doză de fantezie. În investigația noastră, precum cheltuia maestrul de la Amiens în celebrele sale cărți. Avem însă de urmărit două filiere care nu se anulează deloc una pe cealaltă: „filierea sentimentală” și „filierea politică”. Deoarece am scris mai mult, despre cea de-a doua mai puțin și de aceea vom stăruir asupra acesteia din urmă... Totul sub un unic semn de întrebare: unde se află sursa documentării julvernene în vederea scrierii „Castelului din Carpați”? Și de ce nu, care a fost „factorul declanșator”, mobilul moral, afectiv, capabil să elibereze subtilul resort numit „filierea sentimentală”? În general, se știe, documentarea lui Jules Verne se întindea, primordial, pe studiul și lectură — de unde și cele 25.000 de fișe acumulate, încă din tinerețe, și depozitate apoi în turnul casei de la Amiens — travaliu nicioare întrerupt: „În afară de romanele sale obișnuite, Jules Verne întreprinde și o densă muncă enciclopedică. Artăgosiilor afirmând că știința sa geografică era pură fantezie, Machez [editorul] a scotit oportun să le dovedească contrariul, și îi propune autorului său să prezinte, sub o formă cvasișcolară, substratul cunoștințelor geografice pe care el le-a îngrămădit în memorie, ori în fișierul său. În cursul înșelător lecturii ale propriilor tinerețe. Ideea îi place lui Jules Verne. El începe să pună pe picioare, în opt ani, Istoria descoperirilor geografice... (A. de la Fuye). Și, într-alt loc, o adăugire de cea mai mare însemnătate: „Urmasrind metoda lui intuitivă, Jules Verne planează deasupra faptelor contemporane și le amplifică în mod nemăsurat”. Iar nepotul Maurice Verne, băiatul fratelui Paul, explică: „Documentarea sa de la prima inimă era de-a dreptul extraordinară...”

argumentele istoriei și literatura

Jules Verne și lupta românilor transilvăneni pentru unire cu țara

— A FOST AUTORUL „CASTELULUI DIN CARPAȚI” ÎN TRANSILVANIA? —

Jules Verne la 48 de ani (1876).

Nadar (Félix Tournachon), fotograf celebru al epocii sale, aeronaut și desenator, bun prieten cu Jules Verne, i-a fotografiat pe nesurmartori oameni de renume, a luat cele două vederi aeriene, anagrama numelui său apare (Michel ARDAN) în „Călătoria de la Pământ la Lună”

Prestigiosul geograf Elisée Reclus, autorul seriei de 19 volume intitulată „Nouvelle Géographie universelle. La Terre et les hommes” (apărută între 1875—1894), unul dintre cunoscuții lui Jules Verne. În primul volum este descrisă România iar în volumul al treilea, Transilvania.

Revoluționarul român Zamfir C. Arbore, colaborator apropiat — la un moment dat — al lui Elisée Reclus, printre altele la redactarea jurnalului „Le Travailleur”.

DE CE NUMAI „FILIERA SENTIMENTALĂ” ?

Traducătorul micului roman „Le château des Carpathes” (apărut inițial în 1892, în editura Hetzel-Paří) prezintă în postfață: „O problemă care-l interesează în mod firesc pe cititorul român privește sursele documentării lui Jules Verne.”

Abundența numelor geografice și a cuvintelor românești, pomenirea unor obiecturi și mai ales precizia cu care descrie peisajele Văii Jiului au dus la presupunerea că ar fi vizitat locurile despre care vorbește. Nu avem din păcate nici o dovadă [subl. ns.] în acest sens și, cum pare greu de crezut că vizita în Transilvania a unui scriitor celebru ca autorul „Castelului din Carpați” putea să rămână neglijată de numeroșii gazetari ai vremii, care s-ar fi scotit onorabil să obțină de la el interviuri și declarații, trebuie să credem că Jules Verne a folosit în primul rând cele două izvoare (Reclus și Gérard), menționate de altfel la începutul romanului, unele surse mai greu de identificat, precum și relațiile unei prietene originară din Transilvania [subl. ns.] și proprietară a unui mic „castel din Carpați”, amplasat pe-a se cam prin regiunea unde se desfășoară acțiunea romanului. Amintirea acestei prietene îi vor fi fost deosebit de utile... (VI. Collin — 1966, iulie).

Dintre argumentele juste folosite de traducător, cel privitor la imposibilitatea ca Jules Verne să fi călătorit incognito, nu stă — neapărat — în picioare, dacă ne ghidăm după aceeași biografie scrisă de strănepoata scriitorului, Allotte de la Fuye („JULES VERNE, sa vie, son oeuvre”):

„La Florența, familia Verne trece neobservată și se bucură de asta, având nevoie de odihnă, dar la Venetia povestea celor doi micii și pot fi văzute cîteva obiecte — o pendulă, mici tablouri, machete („Nautilus”, un velier) — care provin din casa lui Jules Verne de la Amiens, pe care celebrul scriitor le-a dăruit mamei Angelei Dudescu, pe cînd își făcea studiile în Franța” (într-o emisiune recentă, „Comori negustate”. A. Buhoiu afirmă textual că avem de-a face cu o „călătorie în lumea ineditei”); totuși, ceea ce pare „inedit” în ianuarie 1979, se știe de mai bine de un deceniu, datorită Catinică Muscar care a consemnat acele lucruri în presă; dină și în calendarul apărut la Editura Politică, în anul 1975, pe versul al filei „miercuri 28 mai”, referitor la „Castelul din Carpați”, s-a scris printre altele:

„Într-adevăr, nu de mult s-a aflat despre un fapt lesit din comun. Deși la prima vedere relatarea ar părea de domeniul senzaționalului, se pare că faptul este real. În casa scriitorului de la Amiens a locuit un timp și o româncă din Ardeal, iar atunci când aceasta i-a dăruit părintii Jules Verne a însoțit-o spre orașelul situat nu departe de Brașov. Deși nu există la ora actuală nici un document scris despre această vizită, totuși, ruiele ardelenești mai păstrează și astăzi obiecte personale ale scriitorului, obiecte aflate în București. Sînt dovezi certe despre o vizită incognito; vizită urmată de plasarea unor români în acțiunile viitoarelor romane verniene...” [subl. ns.] (text apărut neobservat, dar după investigații stabilite a fi al lui: Simion Săveanu).

„Dovezi certe”? Este adevărat că, în casa din strada Polonă, există și scrisori primite din partea actualului „Centru Jules Verne” din Amiens care, s-a adresat, în repetate rânduri, familiei Dudescu din București, dorind să obțină copii ale documentelor privind-l pe Jules Verne. Aceste scrisori atestă, în același timp, că obiectele aflate în casa de pe strada Polonă au aparținut, într-adevăr, lui Jules Verne — comentează același realizator de televiziune, adăugînd — că bogata documentare de care a dispus scriitorul francez ar proveni din așa amintiri: „s-ar fi povestit multe lucruri despre Transilvania și românii transilvăneni, și astfel...”

„Iată și o altă variantă”:

„Se pare că Jules Verne a avut în serviciu, la un moment dat, o ardelencea, Luiza, originară din Homorod-Rupea, ajunsă în Franța în urma căsătoriei cu un negustor, Favre, ce trăise mai mulți ani în București. S-ar putea ca scriitorul să fi fost informat și pe această cale despre viața și peisajul românesc” (Dinu Moroianu în cartea sa „Jules Verne și călătoriile sale extramondane”, București, 1992).

Tot ce se poate: 1) „relațiile unei prietene originară din Transilvania și proprietară a unui mic „castel din Carpați”, amplasat pe-a se cam prin regiunea unde se desfășoară acțiunea romanului. Amintirile acestei prietene îi vor fi fost deosebit de utile”; 2) obiectele din strada Polonă „provin din casa lui Jules Verne de la Amiens, pe care celebrul scriitor le-a dăruit mamei Angelei Dudescu, pe cînd își făcea studiile în Franța”; 3) „În casa scriitorului de la Amiens a locuit un timp și o româncă din Ardeal, iar atunci când aceasta i-a dăruit părintii Jules Verne a însoțit-o spre orașelul situat nu departe de Brașov. Deși nu există la ora actuală nici un document scris despre această vizită, totuși, ruiele ardelenești mai păstrează... sînt dovezi certe despre o vizită incognito...”

Căutînd, cu maximă atenție (chiar și... printre rînduri), posibila semnalare — a) în casa din Amiens; b) în viața scriitorului — a unui personaj feminin originară din Transilvania, în cartea strănepoatei sale Allotte de la Fuye:

- referitor la punctul a) nu găsim absolut nici o referință;
- referitor la punctul b) găsim însă cîteva referințe sugestive și, într-un sens, ciudate:

„La editorul său plouă cu scrisori de ale adoratoarelor [după succesul „Ocolului pămîntului în 80 de zile”, publicat în 1873, cînd J.V. are 45 de ani]; bucle blonde și brune sînt anexate. Jules Verne răspunde scriitorilor, dar arde părul tinîndu-l în vîrfurile pensetei și spunînd: «Nu iubesc locurile străine. Sînt fie sincer? Numii oameni afirmă că o muritoare, una singură, captivă, pentru cîteva anotimpuri, această inimă deosebit de tăinică. Dar, după fata sa, după vocea sa, nimeni nu poate spune nimic...» (pag. 144—145);

„Ce furtună necunoscută [subl. ns.] a frînt acest suflet? Nimeni n-a știut-o. La cincizeci și opt de ani, renunțînd la activitățile parziene, la croazierele marine, Jules Verne nu va mai fi decît un burghez din Amiens. Robur Cuceritorilor

și piiază aripile. Nemo rătăcitorul mărilor lansează ancora” (pag. 175) [am subliniat cuvîntul „necunoscută”, pentru a stabili că furtuna care „a frînt acest suflet” nu-l, în nici un caz, simulară cu atentatul din martie 1886, atunci cînd Jules Verne are 58 de ani, pentru simplul motiv că actul demențial, comis de un adolescent care trage asupra scriitorului, ocupă mult timp coloanelor presei de epocă];

„Ce comoră supremă avea să-i scape lui Jules Verne? În acești ani [1886—1892], el luptă împotriva unei disperări, pe care dragăstoasele atenții ale anturajului său nu o pot risipi. În afara casei sale, simulează veselia. Acasă la el, devine mut, se închistază din nou într-o angoasă secretă, așa cum se închistă mereu asupra perlei sale, pe care o întrezărea Aronmax, tridacnea cu valve gigantice. O tragedie mută se juca într-insul, tragedie ale cărei urme el le-a făcut să dispară. Moartea a tăiat firul unei corespondențe prețioase. Sirena, unica sirena, este îngropată în cimitirul de mîrgear (pag. 186);

„În ciuda acestei munci îndrîjite, tristețea scriitorului stăruie, anturajul său se neliniștește, iar Paul Verne, singurul confident al fratelui său, îl convinge să revină la țară” (pag. 187) [într-alte părți se menționează că: „Jules Verne își încredințază încet sentimentele de prietenie, confidentele niciodată, doar fratelui său” — pag. 111 — și, mai tîrziu, cînd Paul moare, „el poartă, în tăcere, doliul tovarășului său de jocuri, de plăceri, de proiecte, de iubiri — subl. ns. —, de suferințe” — pag. 202];

„Masca sa de persoană care amuză nu mai rezistă deloc. Nimeni n-a știut să descopere, îndărătul ei, adevărul lui chip 2... Dacă...” (pag. 204 — punctele de suspensie aparțin autorului).

El însuși — marele Verne — avea să-i scrie din Amiens, cîndva în 1894, august 1 — fratelui Paul, printre altele: „Dar eu am mult prea multe motive grave de tristețe pentru a mă amesteca bucuriilor familiei nanteze [este vorba de absența la solemnitatea lansării la apă a velerului „Jules Verne”, de către nepoții săi Guillon-Verne și Fleury, armațori din Nantes]. Orice veselie mi-a devenit insuportabilă, caracterul meu este profund alterat, eu am primit lovitură de pe urma cărora nu mă voi restabili niciodată”. Pluralul

Jules Verne scrie: „Românul nu pierie!” (chiar pe românește). În întreaga perioadă a luptei memorandiste, ca și în timpul procesului, transilvănenii purtau asemenea brățări (piesă păstrată la Muzeul din Lugoj).

„...motive” și pluralul „lovituri” să fie doar un fel de-a spune, un plural „metaforic”? Puțin probabil, sub pana meticolosului autor. Atunci? La ce altele „motive grave de tristețe” și „lovituri de pe urma cărora nu mă voi restabili niciodată”, în afara înfrîmțării cu care s-a ales după atentat — schiop pe viață — să se fi referit Jules Verne?

Răspunsul este pozitivitatea de a fi, într-o bună zi, absolut convins că — în aceste „variante” — se ascund fapte care adevărat petrecute cîndva, ne propunem să investigăm totul și dînt-un alt unghi, poate mai puțin cercetat pînă acum, deși deloc sențios, dimpotrivă!

PANA LAI JULES VERNE SCRIE: „ROMÂNUL NU PIERIE!”

Realmente este tulburătoare — în special pentru românii — o carte precum „Castelul din Carpați” — nu numai acțiunea, plasată în Transilvania, are darul să ne distragă afectiv, ci și marea cantitate de informații cu privire la geografia — strictă — a locurilor, obiectelor, etc. Să mai notăm că Jules Verne introduce în textul francezesc cuvînt scris de-a dreptul în românește: „Iată-le: ● cucuruz ● mămilă ● rachu ● cară ● baze ● cîntec ● balaur ● zmei ● stafii ● sarpel ● casel ● baze ● cîntec ● doinele ● voevod ● lozinci valah ● Dă pină la moarte ● Românul nu pierie. În legătură cu aceste cuvînt românești, traducătorul cărții atrage atenția, în postfață, c-a fost nevoit „să-i corectăm ortografia (un singur exemplu: Românul nu pierie devine în transcrierea lui Român nu pierie)”. Este totuși bine de știut că, în epocă, în întreaga perioadă a pregătirii Memorandului, cit și în timpul procesului care avea să se desfășoare la Cluj, în 1894, lozincă circula în Transilvania sub următoarea formă exactă: DE N A PERITU ROMANUL (vezi imaginea de mai sus). Dar dincolo de strictetea transcrierii, semnificația majoră capătă faptul că Jules Verne include o asemenea lozincă politică, deosebit de frecventă și actuală atunci pentru românii transilvăneni care luptă, din răspuțeri, pentru unirea cu țara-mamă: DE N A PERITU ROMANUL. Contextul în care apare lozincă la Jules Verne este plin de înțeles: „Castelul din Carpați” datează din cel de al XII-lea sau al XIII-lea secol. Pe vremea aceea, sub cîrmuirea căpeteniilor sau voevozilor, minăstiri, biserică, palate și castele se fortifi-

Evocare de Mihai Stoian

cu un tot altă grijă ca țigăsoarele sau satele. Boieri și țărani trebuiau să se păzească de atacul de tot felul. Împrejurarea asta explică de ce vechea zidărie a cetății [din Carpați], bastioane și donjonul îi dădeau înfățișarea unei construcții feudale, gata de apărare. Ce arhitect a ridicat-o pe podul acela, și la asemenea înălțime? Nu se știe, iar îndrăznețul artist a rămas necunoscut, de n-o fi cumva românul Manole, cel atî de fainic cîntec de legendele valah și care a zidit la Curtea de Argeș vestitul palat al lui Radu Negru. Dacă în jurul arhitectului mai stăruie indoieli, nu există nici una cu privire la familia care stăpînea cetățile. Boierii Gorj stăpîneau ținutul din vreme imemorială. Au fost amestecați în toate războaiele care au înșingurat provinciile transilvane... numele lor figurează în cîntecul și doinele unde se perpetuează amintirea acestor nenorocite perioade; aveau drept deșivă faimoasa lozincă valahă: Dă pină la moarte! și zidăria, își vărsară pentru cauda independenței singele, acest singe care le venea de la romani, străbunii lor... Dar valahii din Transilvania nu deznădăduiesc că și vor scutura jugul. Viitorul le aparține și ei repetă, cu o încredere de nezdruccinat, cuvintele în care li se concentrează toate năzuințele [subl. ns.]: Românul nu pierie!” (subliniere J. Verne).

„El se refugiază zile întregi la Biblioteca Națională, se hrănește cu cărți...” (A. de la Fuye — pag. 44). Remarcabilă documentarea maestrului de mai tîrziu — geografică, istorică, etnografică, etc. — întemeiată în ceea ce privește „Castelul din Carpați”, pe studierea a două cărți, Jules Verne însuși citind, din prima pagină a romanului său, numele autorilor: „DL de Gérard a descris aceste provincii ale extremei Europe, Elisée Reclus le-a vizitat”. Și mai departe: „De vreme ce Elisée Reclus a putut spune despre Vulcan — că este ultimul post al civilizației în valea Jiului valah — nu se va mira nimeni...” De Gérard însă nu-i Joseph Marie, baron de Gérard (1772—1842), publicist și filozof, cum crede traducătorul „Castelului din Carpați” în notele sale, ci Auguste de Gérard, autor al volumului „La Transylvanie et ses habitants” (Paris, 1845, două tomuri), este, legat prin căsătorie de Ungaria. În ceea ce-l privește pe Elisée Reclus, detinem o mărturie deosebit de interesantă în acțiunea de descifrare a sursei (primordiale?) de documentare, folosită de Jules Verne în scrierea „Castelului din Carpați”:

„Pe la 1877, pe cînd lucram împreună cu vechiul meu prieten Elisée Reclus, celebrul geograf francez, stam odată de vorbă în odaia lui de lucru. Servitoarea îi aduse o carte de vizită de la un domn care stăruia mult să-l vadă, Elisée Reclus îmi întinse petecul de carton zîcînd:

— Trebuie să fie vrul italian. Pe carta de vizită citi: „Mircea C. Rosetti” [unul din fiii lui C. A. Rosetti, aflat la studii în capitala Franței, participat la miscarea revoluționară socialistă] și crezui și eu la rîndul meu că e vorba de vrul italian anarhist Iazda este un teoretician al anarhismului. Reclus porunci ca vizitatorul să fie introdus chiar în odaia noastră de lucru... Într-un tînar cu părul lung, aproape pînă la umeri, cu o față cu trăsături fine, cu niște ochi mari intunecați de un nor de melancolie și suferință. Se recomanda ca român doritor a face cunoștință cu celebrul scriitor și geograf francez, Elisée Reclus întinzîndu-i mîna și poftindu-l să stea jos, mi-a recomandat zîcînd:

— Iată un căsătorit al d-voastră, redactor al ziarului nostru „Le Travailleur”.

Eram bucuros să văd un român în cabinetul nostru de lucru unde pînă atunci defilaseră reprezentanții tuturor națiunilor, atît din Europa cît și din Asia. Un român însă nu ne călcase pragul pînă în ziua aceea. Conversația noastră, firesc, avu ca subiect țara românească. E. Reclus se plînsă că voia să scrie despre Transilvania locuție de o populație românească și voia să ca oponența geografică a acestei țări să fie în limba poporului care o locuiește, s-a adresat către societatea geografică din București, rugînd-o să-l ajute în această lucrare.

— N-am primit însă nici un răspuns, continuă Reclus cu un suris ironic, așa că am fost nevoit să recur la izvoarele ungurești, care mi-au fost puse la dispoziție din Budapesta, cu cea mai mare amabilitate.

Vorbele acestuia impresionară dureros și vădit pe M. C. Rosetti care, cu o galanterie și bunăvoință proprie numai românului, se declară la dispoziția marelui geograf promițîndu-i întregul său concurs pentru a doua ediție a lucrării sale.

E. Reclus mulțumi cu căldură.

— E păcat însă că n-ați venit ceva mai înainte. Lucrarea mea este foarte mare și eu unul nu cred să mai văd a doua ediție a ei. E păcat că în lucrarea mea, așa cum se prezintă astăzi, localitățile pur românești poartă denumiri ungurești. Măis... ce n'est pas de ma faute...” (Zamfir C. Arbore — „Din amintirile mele personale” — în culgerea îngrijită de Tiberiu Avramescu — așadar, de vreme ce volumul III a apărut în 1878, discuția de la 1877 a avut loc puțin mai tîrziu).

S-ar părea că, în sfîrșit, detinem explicatia întemeiată prezintă pe care traducătorul să fie introdus chiar în odaia noastră de lucru... Într-un tînar cu părul lung, aproape pînă la umeri, cu o față cu trăsături fine, cu niște ochi mari intunecați de un nor de melancolie și suferință. Se recomanda ca român doritor a face cunoștință cu celebrul scriitor și geograf francez, Elisée Reclus întinzîndu-i mîna și poftindu-l să stea jos, mi-a recomandat zîcînd:

— Iată un căsătorit al d-voastră, redactor al ziarului nostru „Le Travailleur”.

Eram bucuros să văd un român în cabinetul nostru de lucru unde pînă atunci defilaseră reprezentanții tuturor națiunilor, atît din Europa cît și din Asia. Un român însă nu ne călcase pragul pînă în ziua aceea. Conversația noastră, firesc, avu ca subiect țara românească. E. Reclus se plînsă că voia să scrie despre Transilvania locuție de o populație românească și voia să ca oponența geografică a acestei țări să fie în limba poporului care o locuiește, s-a adresat către societatea geografică din București, rugînd-o să-l ajute în această lucrare.

— N-am primit însă nici un răspuns, continuă Reclus cu un suris ironic, așa că am fost nevoit să recur la izvoarele ungurești, care mi-au fost puse la dispoziție din Budapesta, cu cea mai mare amabilitate.

Vorbele acestuia impresionară dureros și vădit pe M. C. Rosetti care, cu o galanterie și bunăvoință proprie numai românului, se declară la dispoziția marelui geograf promițîndu-i întregul său concurs pentru a doua ediție a lucrării sale.

E. Reclus mulțumi cu căldură.

— E păcat însă că n-ați venit ceva mai înainte. Lucrarea mea este foarte mare și eu unul nu cred să mai văd a doua ediție a ei. E păcat că în lucrarea mea, așa cum se prezintă astăzi, localitățile pur românești poartă denumiri ungurești. Măis... ce n'est pas de ma faute...” (Zamfir C. Arbore — „Din amintirile mele personale” — în culgerea îngrijită de Tiberiu Avramescu — așadar, de vreme ce volumul III a apărut în 1878, discuția de la 1877 a avut loc puțin mai tîrziu).

S-ar părea că, în sfîrșit, detinem explicatia întemeiată prezintă pe care traducătorul să fie introdus chiar în odaia noastră de lucru... Într-un tînar cu părul lung, aproape pînă la umeri, cu o față cu trăsături fine, cu niște ochi mari intunecați de un nor de melancolie și suferință. Se recomanda ca român doritor a face cunoștință cu celebrul scriitor și geograf francez, Elisée Reclus întinzîndu-i mîna și poftindu-l să stea jos, mi-a recomandat zîcînd:

— Iată un căsătorit al d-voastră, redactor al ziarului nostru „Le Travailleur”.

Eram bucuros să văd un român în cabinetul nostru de lucru unde pînă atunci defilaseră reprezentanții tuturor națiunilor, atît din Europa cît și din Asia. Un român însă nu ne călcase pragul pînă în ziua aceea. Conversația noastră, firesc, avu ca subiect țara românească. E. Reclus se plînsă că voia să scrie despre Transilvania locuție de o populație românească și voia să ca oponența geografică a acestei țări să fie în limba poporului care o locuiește, s-a adresat către societatea geografică din București, rugînd-o să-l ajute în această lucrare.

— N-am primit însă nici un răspuns, continuă Reclus cu un suris ironic, așa că am fost nevoit să recur la izvoarele ungurești, care mi-au fost puse la dispoziție din Budapesta, cu cea mai mare amabilitate.

Vorbele acestuia impresionară dureros și vădit pe M. C. Rosetti care, cu o galanterie și bunăvoință proprie numai românului, se declară la dispoziția marelui geograf promițîndu-i întregul său concurs pentru a doua ediție a lucrării sale.

E. Reclus mulțumi cu căldură.

— E păcat însă că n-ați venit ceva mai înainte. Lucrarea mea este foarte mare și eu unul nu cred să mai văd a doua ediție a ei. E păcat că în lucrarea mea, așa cum se prezintă astăzi, localitățile pur românești poartă denumiri ungurești. Măis... ce n'est pas de ma faute...” (Zamfir C. Arbore — „Din amintirile mele personale” — în culgerea îngrijită de Tiberiu Avramescu — așadar, de vreme ce volumul III a apărut în 1878, discuția de la 1877 a avut loc puțin mai tîrziu).

S-ar părea că, în sfîrșit, detinem explicatia întemeiată prezintă pe care traducătorul să fie introdus chiar în odaia noastră de lucru... Într-un tînar cu părul lung, aproape pînă la umeri, cu o față cu trăsături fine, cu niște ochi mari intunecați de un nor de melancolie și suferință. Se recomanda ca român doritor a face cunoștință cu celebrul scriitor și geograf francez, Elisée Reclus întinzîndu-i mîna și poftindu-l să stea jos, mi-a recomandat zîcînd:

— Iată un căsătorit al d-voastră, redactor al ziarului nostru „Le Travailleur”.

Eram bucuros să văd un român în cabinetul nostru de lucru unde pînă atunci defilaseră reprezentanții tuturor națiunilor, atît din Europa cît și din Asia. Un român însă nu ne călcase pragul pînă în ziua aceea. Conversația noastră, firesc, avu ca subiect țara românească. E. Reclus se plînsă că voia să scrie despre Transilvania locuție de o populație românească și voia să ca oponența geografică a acestei țări să fie în limba poporului care o locuiește, s-a adresat către societatea geografică din București, rugînd-o să-l ajute în această lucrare.

— N-am primit însă nici un răspuns, continuă Reclus cu un suris ironic, așa că am fost nevoit să recur la izvoarele ungurești, care mi-au fost puse la dispoziție din Budapesta, cu cea mai mare amabilitate.

Vorbele acestuia impresionară dureros și vădit pe M. C. Rosetti care, cu o galanterie și bunăvoință proprie numai românului, se declară la dispoziția marelui geograf promițîndu-i întregul său concurs pentru a doua ediție a lucrării sale.

E. Reclus mulțumi cu căldură.

— E păcat însă că n-ați venit ceva mai înainte. Lucrarea mea este foarte mare și eu unul nu cred să mai văd a doua ediție a ei. E păcat că în lucrarea mea, așa cum se prezintă astăzi, localitățile pur românești poartă denumiri ungurești. Măis... ce n'est pas de ma faute...” (Zamfir C. Arbore — „Din amintirile mele personale” — în culgerea îngrijită de Tiberiu Avramescu — așadar, de vreme ce volumul III a apărut în 1878, discuția de la 1877 a avut loc puțin mai tîrziu).

S-ar părea că, în sfîrșit, detinem explicatia întemeiată prezintă pe care traducătorul să fie introdus chiar în odaia noastră de lucru... Într-un tînar cu părul lung, aproape pînă la umeri, cu o față cu trăsături fine, cu niște ochi mari intunecați de un nor de melancolie și suferință. Se recomanda ca român doritor a face cunoștință cu celebrul scriitor și geograf francez, Elisée Reclus întinzîndu-i mîna și poftindu-l să stea jos, mi-a recomandat zîcînd:

— Iată un căsătorit al d-voastră, redactor al ziarului nostru „Le Travailleur”.

Eram bucuros să văd un român în cabinetul nostru de lucru unde pînă atunci defilaseră reprezentanții tuturor națiunilor, atît din Europa cît și din Asia. Un român însă nu ne călcase pragul pînă în ziua aceea. Conversația noastră, firesc, avu ca subiect țara românească. E. Reclus se plînsă că voia să scrie despre Transilvania locuție de o populație românească și voia să ca oponența geografică a acestei țări să fie în limba poporului care o locuiește, s-a adresat către societatea geografică din București, rugînd-o să-l ajute în această lucrare.

— N-am primit însă nici un răspuns, continuă Reclus cu un suris ironic, așa că am fost nevoit să recur la izvoarele ungurești, care mi-au fost puse la dispoziție din Budapesta, cu cea mai mare amabilitate.

Vorbele acestuia impresionară dureros și vădit pe M. C. Rosetti care, cu o galanterie și bunăvoință proprie numai românului, se declară la dispoziția marelui geograf promițîndu-i întregul său concurs pentru a doua ediție a lucrării sale.

E. Reclus mulțumi cu căldură.

— E păcat însă că n-ați venit ceva mai înainte. Lucrarea mea este foarte mare și eu unul nu cred să mai văd a doua ediție a ei. E păcat că în lucrarea mea, așa cum se prezintă astăzi, localitățile pur românești poartă denumiri ungurești. Măis... ce n'est pas de ma faute...” (Zamfir C. Arbore — „Din amintirile mele personale” — în culgerea îngrijită de Tiberiu Avramescu — așadar, de vreme ce volumul III a apărut în 1878, discuția de la 1877 a avut loc puțin mai tîrziu).

S-ar părea că, în sfîrșit, detinem explicatia întemeiată prezintă pe care traducătorul să fie introdus chiar în odaia noastră de lucru... Într-un tînar cu părul lung, aproape pînă la umeri, cu o față cu trăsături fine, cu niște ochi mari intunecați de un nor de melancolie și suferință. Se recomanda ca român doritor a face cunoștință cu celebrul scriitor și geograf francez, Elisée Reclus întinzîndu-i mîna și poftindu-l să stea jos, mi-a recomandat zîcînd:

— Iată un căsătorit al d-voastră, redactor al ziarului nostru „Le Travailleur”.

Eram bucuros să văd un român în cabinetul nostru de lucru unde pînă atunci defilaseră reprezentanții tuturor națiunilor, atît din Europa cît și din Asia. Un român însă nu ne călcase pragul pînă în ziua aceea. Conversația noastră, firesc, avu ca subiect țara românească. E. Reclus se plînsă că voia să scrie despre Transilvania locuție de o populație românească și voia să ca oponența geografică a acestei țări să fie în limba poporului care o locuiește, s-a adresat către societatea geografică din București, rugînd-o să-l ajute în această lucrare.

— N-am primit însă nici un răspuns, continuă Reclus cu un suris ironic, așa că am fost nevoit să recur la izvoarele ungurești, care mi-au fost puse la dispoziție din Budapesta, cu cea mai mare amabilitate.

Vorbele acestuia impresionară dureros și vădit pe M. C. Rosetti care, cu o galanterie și bunăvoință proprie numai românului, se declară la dispoziția marelui geograf promițîndu-i întregul său concurs pentru a doua ediție a lucrării sale.

E. Reclus mulțumi cu căldură.

— E păcat însă că n-ați venit ceva mai înainte. Lucrarea mea este foarte mare și eu unul nu cred să mai văd a doua ediție a ei. E păcat că în lucrarea mea, așa cum se prezintă astăzi, localitățile pur românești poartă denumiri ungurești. Măis... ce n'est pas de ma faute...” (Zamfir C. Arbore — „Din amintirile mele personale” — în culgerea îngrijită de Tiberiu Avramescu — așadar, de vreme ce volumul III a apărut în 1878, discuția de la 1877 a avut loc puțin mai tîrziu).

S-ar părea că, în sfîrșit, detinem explicatia întemeiată prezintă pe care traducătorul să fie introdus chiar în odaia noastră de lucru... Într-un tînar cu părul lung, aproape pînă la umeri, cu o față cu trăsături fine, cu niște ochi mari intunecați de un nor de melancolie și suferință. Se recomanda ca român doritor a face cunoștință cu celebrul scriitor și geograf francez, Elisée Reclus întinzîndu-i mîna și poftindu-l să stea jos, mi-a recomandat zîcînd:

— Iată un căsătorit al d-voastră, redactor al ziarului nostru „Le Travailleur”.

Eram bucuros să văd un român în cabinetul nostru de lucru unde pînă atunci defilaseră reprezentanții tuturor națiunilor, atît din Europa cît și din Asia. Un român însă nu ne călcase pragul pînă în ziua aceea. Conversația noastră, firesc, avu ca subiect țara românească. E. Reclus se plînsă că voia să scrie despre Transilvania locuție de o populație românească și voia să ca oponența geografică a acestei țări să fie în limba poporului care o locuiește, s-a adresat către societatea geografică din București, rugînd-o să-l ajute în această lucrare.

— N-am primit însă nici un răspuns, continuă Reclus cu un suris ironic, așa că am fost nevoit să recur la izvoarele ungurești, care mi-au fost puse la dispoziție din Budapesta, cu cea mai mare amabilitate.

Vorbele acestuia impresionară dureros și vădit pe M. C. Rosetti care, cu o galanterie și bunăvoință proprie numai românului, se declară la dispoziția marelui geograf promițîndu-i întregul său concurs pentru a doua ediție a lucrării sale.

E. Reclus mulțumi cu căldură.

— E păcat însă că n-ați venit ceva mai înainte. Lucrarea mea este foarte mare și eu unul nu cred să mai văd a doua ediție a ei. E păcat că în lucrarea mea, așa cum se prezintă astăzi, localitățile pur românești poartă denumiri ungurești. Măis... ce n'est pas de ma faute...” (Zamfir C. Arbore — „Din amintirile mele personale” — în culgerea îngrijită de Tiberiu Avramescu — așadar, de vreme ce volumul III a apărut în 1878, discuția de la 1877 a avut loc puțin mai tîrziu).

S-ar părea că, în sfîrșit, detinem explicatia întemeiată prezintă pe care traducătorul să fie introdus chiar în odaia noastră de lucru... Într-un tînar cu părul lung, aproape pînă la umeri, cu o față cu trăsături fine, cu niște ochi mari intunecați de un nor de melancolie și suferință. Se recomanda ca român doritor a face cunoștință cu celebrul scriitor și geograf francez, Elisée Reclus întinzîndu-i mîna și poftindu-l să stea jos, mi-a recomandat zîcînd:

— Iată un căsătorit al d-voastră, redactor al ziarului nostru „Le Travailleur”.

Eram bucuros să văd un român în cabinetul nostru de lucru unde pînă atunci defilaseră reprezentanții tuturor națiunilor, atît din Europa cît și din Asia. Un român însă nu ne călcase pragul pînă în ziua aceea. Conversația noastră, firesc, avu ca subiect țara românească. E. Reclus se plînsă că voia să scrie despre Transilvania locuție de o populație românească și voia să ca oponența geografică a acestei țări să fie în limba

Jules Verne și lupta românilor transilvăneni pentru unire cu țara

argumente istorice și literare

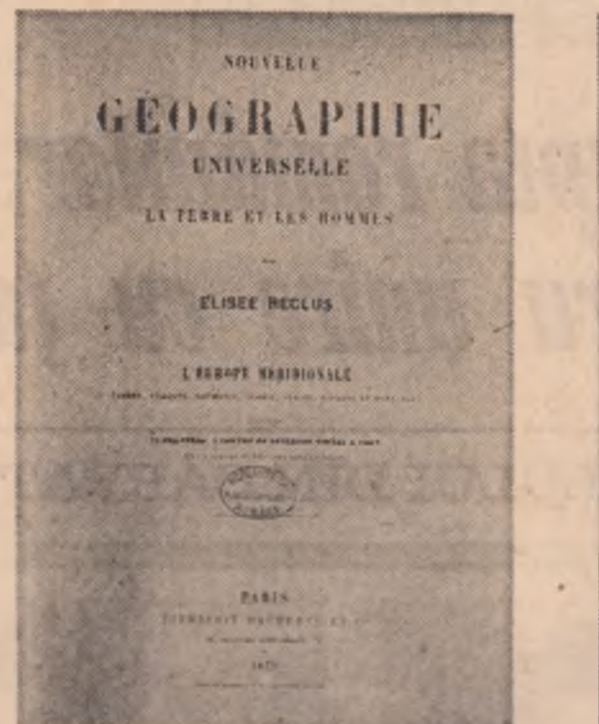
nică ale Carpaților, Transilvania și brăzdată de numeroase cursuri de apă care sporesc Tisa și mîndrea Dunăre. Așa arată această veche țară a dacilor, cucerită de Traian în primul veac al erei creștine. Independența de care s-a bucurat... a luat sfîrșit... Se știe, aștepta silințe, aștepta jertfe și sacrificii n-au dus decît la cea mai nedemănită și dură supunere a urmașilor acestor rase viteze... Trei călătorii au zdrăbînit-o. Călătoria celor trei călători dovedește o cunoaștere profundă și judicioasă, din punct de vedere istoric; căci, evident, nu-l vorba decît de „Unio trium nationum” — unirea din 1437 a celor trei „națiuni” în sens de categorii privilegiate (sau „masa cu trei picioare” cum i s-a mai spus), instrument de opresiune socială și națională, după Bobina, veacuri de-a rîndul, a țărănilor în general, a celor români în special.

Stînd cit era de marcată, în anii aceia, opinia publică europeană, de curajoasă luptă a românilor transilvăneni, oare n-ar trebui să urmărim — în investigația pe care o întreprindem — și „filiera politică” a documentării jurnaliene, parcă mult mai fecunde pentru adevărul pe care dorim să îl extragem, pe lângă „filiera sentimentală”? Azi vorbim înaintea Europei — spune Vasile Lucaci, prezent la Viena. Dar și mult mai devreme, în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, mișcarea memorandistă tinde să devină — și izbuteste — cea mai importantă manifestare social-politică a istoriei românești din perioada 1848-1918. Cu un deceniu înainte de prezentarea, la cancelaria imperială din Viena, a Memorandului românilor din Transilvania și Ungaria, al Memorial al românilor transilvăneni dobîndite un larg ecou de presă și, simultan, în opinia publică europeană, ceea ce-i face pe Vincențiu Babeș să arate într-o scrisoare adresată atunci: „Începe Europa să se deschidă ochii și noi și îl vom mai deschide, și va vedea și va cunoaște tot mai bine cele ce se întîmplă la noi și-și va forma judecata sa...” Iar George Moroiu — despre care va fi vorba și mai încolo — este aduce aminte, în 1929, în lucrarea intitulată „Luptele de emancipare ale românilor din Ardeal în lumina europeană”: „Făcînd mai știu poezia conferinței Partidului Național Român (ținută la Sibiu în 1881, ca să făcut să fie votat programul partidului — avînd în frunte autonomia Ardealului — a mai hotărît și publicarea unui memorandum în limba franceză, care a și apărut doi ani mai tîrziu, în 1883, la Paris, la librăria Dentu”. La conținutul național al acestui partid, ținut tot la Sibiu, în 1884, este adoptată o altă încheiere în care se spune, printre altele: „Pentru executarea programului și pentru conducerea țintei politice adunarea numeste din sinul său un comitet central de 12 membri, înscrîndu-l a face... tot ce va afla de lipsă și folositor, atît cu privire la alegerea și organizarea, cît și la desfășurarea activității române naționale și pentru luminarea opiniei publice în țară și în străinătate” (subl. ns.). Și imediat, la ședința comitetului nou ales, în aceeași zi, se decide „elaborarea unui memorial curat politic, destinat anume pentru polițienii neromâni din țară și străinătate, în care să se descrie situația politică și a nemulțumirilor care s-au produs în țară, în fața Sfîntului Ștefan” (subl. ns.). Consecințele sînt impresionante: „Memorialul trebuie considerat ca un act de mare utilitate. Apoi, ca un document serios și convingător, Memorialul a stîrnit un ecou favorabil în presa și opinia publică europeană, fiind solicitat cu insistență în străinătate pînă la apariția [în 1891] Memorialului studenților din București” (S. Polverejan).

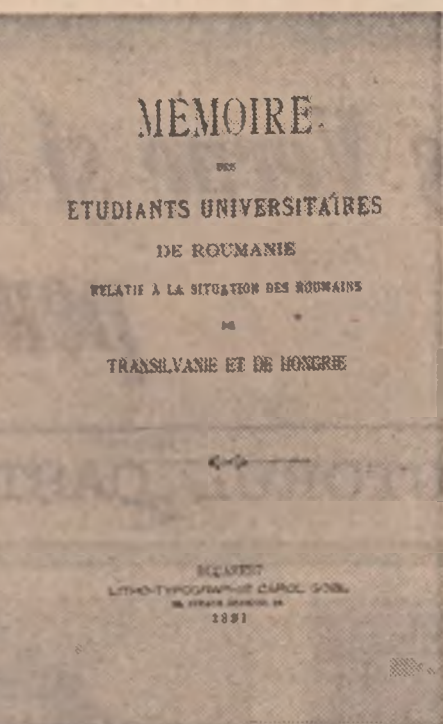
Capitala Franței este o autentică „placă turnantă” a stirilor destinate occidentalilor: zărele publice, în mod curent, pe spații largi, precum de vedere românesc — singurul legitim istoric! —, preiau unele de la altele date, informații, etc., într-afară de înșelată se înțelege a fi opinia publică franceză și europeană, în general, sensibilizată și de faptul că, de cîteva decenii „chesteiunea română” devin o problemă internațională. Fără doar și poate, „acest rezonabil scormonitor... curios și curajos, însă sincer înainte de toate... [adept al lozincii] Adevăr, Probitate întotdeauna” (B. Frank — pag. 236) — l-am numit pe Jules Verne — cunoaște bine și simțea în Transilvania, înainte și mai cu seamă după crearea statului dualist Austro-Ungar; astfel încît, normal, „și-a format judecata sa”, și scrie, printre altele, în „Castelul din Carpați”: „La Verstei, ca și în toată această parte a Transilvaniei, nu se vorbește nîl germană, nici maghiară, ci română...”, apoi, pe pereții „măruți” ale apartamentului său din Paris, în fața cărora sînt români printre care popularul erou din secolul al XV-lea, Iancu de Huneadoara... Aria cunoașterii jurnaliene este amplă: geografică, istorico-politică, dar și etnografică: (mîndra fată Miorița Colț), „cunoaște legenda Pietrei Fecioare, unde o domnișă intruciva inchipuită a scapat românului bălăntor”; legenda „Pietrei bătăușului, în valea Pietrei Craiului; legenda fortăreței Deva, ridicată „pe vremea Zinelor”; legenda Detunetei, cea lovită de trăsnet, vestit munte de bazalt semănînd cu o uriașă vioră de piatră, la care dracul cîntă în nopți de furtună; legenda Retezatului, cu creștetul retezat de o vrăjitoare; legenda Cheilor Turzii, cu o frumoasă bălăntor; legenda „Pietrei sfîntului Vasile”; „De fapt existența cetății din Carpați depinde de crengile unui faț, anular cade o crengă, au mai rămas trei, decît trei ani 70, era decît una dintre legendele pe care inchipuie românescă le zămîsește bucuror”.

Este plăcut să știi că toate aceste cuvinte au vibrat în virul penței lui Jules Verne, om dotat cu o extraordinară forță a fanteziei; cu toate acestea, omul simțea că se afla în fața unei imania depusă, în zărele folclorului românesc, de cine știe cine și de generații: „cîntecele și doinele (transcrișe de J.V. de-a dreptul în românește) unde se perpetuează amintirea acestor nenorocite perioade...”, românul Manole, cel alit de falcin cîntat de legendele valahe”; „o personală feminină este numită, ca și valahe, cîntă... Cîntă cîntă folclorul nostru, în Franța, pîdă, este de fapt o mare veche și putem afirma că a avut un rol important în câștigarea interesului și a simpatiei pentru idealurile românești. Intr-o scrisoare datată 1850, mai 1 (adusă la lumină de cercetările lui Marin Bucur), profesorul de istoria artei de la Collège de France — ginerele lui Jules Michelet — Alfred Rossetti, scrie lui C.A. Rossetti: „Ceea ce mă izbește mai ales este cîntec (Miorița), este originalitatea. Nici unul din cîntecele populare pe care le cunosc nu are acest caracter de gingășie, în această dragoste fără margini... Modele eterne de bun simț și de filozofie, aceste poeme populare sînt adevărate modele de alungire la popor. Nu cunosc nimic mai simplu și care să facă să vi se vadă mai adînc această definiție morții”. De fapt, Alfred Dumesnil căpătase cîteva traduceri din folclorul românesc, de soția Maria și C. A. Rossetti; o coincidență tulburătoare face ca acția sa fie chiar prînzului aceluși „tînar cu părul lung... cu o față cu trăsături fine, care intră în cabinetul lui Elisee Reclus” (1877-78, ca într-o geografie 1 se plînge că „foști foști” în preajma lui). S-a spus că în această epocă [vara lui 1871], chiar pe bulevard, o broșură turistică pentru reclamă, a agenției Cook, căzu sub ochii lui Jules Verne. El o parcursese, fascinat. Un anumit paragraf de-monstrează că, grație vitezei mari a mijloacelor de locomotivă,

si a concordantelor orarelor internaționale, un periplu complet în jurul sfîrșitului nostru nu mai este decît o excursie de vacanță, o simplă plimbare de cel mult trei luni. Ideea prin-de număieci contur în creierul Romancierului geografic. Trenurile, mașinile, vapoarele lui Cook și altele încep să se invitească, invitîndu-se în capul său, descriu în jurul globului un cerc neîntrerupt... Un simplu prospect poate de-clansă interesul și fantezia scriitorului. Dar o cauză de totul altă natură — politico-socială — cum este cea despre care toată presa pariziană scrie, și vorbește broșura (în limba franceză) „Memorialul studenților universitari români privitor la situația românilor din Transilvania și Ungaria”, să nu fi putut constitui un factor declansator al dorinței scriitorului de a-și ilustra, prin scris, prin „Castelul din Carpați”, opțiunea politică, morală? Să fie oare doar o simplă coincidență faptul că, în plină proiecție a fenomenului memorandist în conștiința europeană și franceză în special, Jules Verne scrie „Castelul din Carpați” și, totodată, se arată interesat de sfera politicului, a administrației, așa cum reiese din propria-i biografie? În 1888 el își pune candidatura pentru consiliul municipal din Amiens și este ales; un prieten îi scrie în luna mai: „vrei să luămuri? Este-le: singura mare întepie este de a mă face util, și de a izbuti anumite reforme urbane... În sociologie gustul meu este: ordinea; în politică, iată aspirația mea: să creez, în guvernarea actuală, un partid rezonabil, echilibrat, care respectă dreptatea, înalele credințe, prieten al oamenilor, al artelor, al vietii. Crede-mă că eu nu-mi ascund felul de-a gândi asupra legilor exilului, fiind hotărît, totodată, să apar, în orice ocazie, libertatea de conștiință a fiecăruia. Deci, ceea ce dorești să numești «presti-

1875 și 1878 — Elisee Reclus tipărește volumele I și III din vasta sa operă.

1891, „Mémoire des étudiants universitaires de Roumanie relatif à la situation des Roumains de Transylvanie et de Hongrie”

1892, „Le Mémoire remis à l'Empereur par les Roumains de Transylvanie” (de fapt lăsat la cancelaria imperială)

1892. Apare la Paris „Le Château des Carpathes”

presedinte al secției legislative, juridice și de afaceri externe a Consiliului de Stat, deputat; el îl mărturisese lui G. Moroiu că „il tient à cœur” cauza românilor transilvăneni și scrie, printre altele: „În timp ce foile oficiale ale Triplei Alianțe ne vorbesc și fac să ni se vorbească, prin ecurile obisnuite ce le au la îndemînă dincoace de Vosgi, de dezarmare generală, de pace vesnică și de infățișare generală a popoarelor, iată că prin nedreptate, vexațiuni și despotism, chiar guvernele aceleorași țări lasă să se invenneze și să se exalte, în fiecare zi mai mult, luptele dintre naționalitățile care trăiesc laolaltă pe teritoriile de sub autoritatea lor... [în Transilvania] Maghiarii nu constituie decît o minoritate relativ destul de slabă (...) Români sînt în mod special obiectul persecuțiilor (...) Nu de reprobare românilor nici o violență, nici un act legal [propovăduitorii urii, respectiv autoritățile] vor fi condamnați de opinia unanimă a tuturor popoarelor pentru care justiția și libertatea nu sînt cuvinte golite de sens”.

PANA LUI JULES VERNE SCRIE: „PRESTIGIUL MEU” NU VA PUTEA SĂ SLUIJEASCĂ DECIT CAUZELE RESPECTABILE

Castelul din Carpați” apare, la Paris, în 1892. Dacă cercetăm bibliografia operii jurnaliene, întocmită de Charles Lemire, deducem lesne ritmul în care lucra scriitorul: nu există un (exceptînd 1869 și 1898), începînd cu 1863 — cînd publică „Cinci săptămîni în timpul procesului Memrandului, în 1905, în care să nu publice un roman, ba sînt și ani (treisprezece) în care publică două romane. El însuși se confesează mamei sale: „Fîl tău... care muncește ca un animal de povară și al cărui craniu va exploda” (1866, ianuarie 19). Ritmul în care scrie și publică ne îngăduie să credem că „Castelul din Carpați” a fost scris în timpul perioadei de gestăți, mai greu delimitat în timp) la un foarte mic interval față de data publicării: 1892 — coincide cu anul în care deputății românilor transilvăneni, în număr de 300 de oameni, deplasîndu-se la Viena, în capitala imperiului Austro-Ungar, încearcă zadarnic să-l predea împăratului Franz Joseph I-ul textul Memorandului, conținînd plîngerile și revendicările întemeiate ale celor trei milioane de conaționali. Europa întreagă — de cîteva decenii — are ochii ațîntiți asupra celor ce se petrec în această parte a lumii. Iar aici, în capitala Franței, activă — cu deosebire eficientă — destul români, printre ei sînt G. Canali și George Moroiu, acesta din urmă succesor al lui Stroe Banțiră Băntaru, la conducerea secției pariziene a „Ligi pentru unitatea culturală și națională a românilor”, înființată la București în 1890, sprijinitoare activă a luptei de eliberare dusă de românii din Transilvania: „Niciodată nu s-a scris așa de mult și așa de bine în Franța despre cel din Transilvania, cum s-a scris între anii 1890 și 1895 și mai ales pe timpul procesului Memrandului, care a turburat toate conștiințele. Aproape toată presa franceză a îmbrățișat atunci cu însufiețire și cu deosebire înțelegeră, cauza dreaptă a românilor din Ardeal” (G. Moroiu). În 1891, din inițiativa Ligii Culturale, apare în limba franceză „Memorialul studenților universitari români privitor la situația românilor din Transilvania și Ungaria”, evident destinat opiniei publice din Europa apuseană și în care este demarcată politica de onimare națională din Austro-Ungaria. Ecu deosebit în Franța: comentează Memorialul „La France”, „Le Siècle”, „La Verité”, „Le National”, „La République Française” (fondator: Gambetta), „Le Soleil”, „Le Memorial Diplomatique”, etc., iar „Europe” îl reproduce în întregime.

Din 1886, Jules Verne locuiește la 130 de kilometri de Paris, la Amiens, de unde îl scrie, în 1892 (anul apariției „Castelului din Carpați”) și a depunerii Memrandului la cancelaria imperială din Viena) surorii sale Du Crest: „...eu nu mă mai mîșc din Amiens, și sînt unul dintre puținii francezi care n-au văzut încă Tour Eiffel [inaugurat în 1889, la Expoziția universală]...”. „Nu, Parisul n-o să mă mai revadă”. Este, totuși, atît de imposibil de presupune că ecurile, mai vechi sau mai noi, ale acțiunii memorandistice, precum și ale fraților de „dincoace de Carpați”, să îi ajungă în mîna lui Jules Verne, fie și la Amiens? Să nu sîntăm cit de iscoditor și receptiv la datele și faptele realității era Jules Verne și cum, dintr-însele, putea extrage subiectele unor cărți; în un exemplu elocvent citat de Allott de la Fuye: „S-a spus că în această epocă [vara lui 1871], chiar pe bulevard, o broșură turistică pentru reclamă, a agenției Cook, căzu sub ochii lui Jules Verne. El o parcursese, fascinat. Un anumit paragraf de-monstrează că, grație vitezei mari a mijloacelor de locomotivă,

giul meu” nu va putea să slujească decît cauzele respectabile...”.

Străneputa lui îl citează, de altminteri, pe colonelul de Franța, care susține că ginerele său are, „în această epocă, o anumită veleită de a intra în viața politică franceză. Este posibil. Gustul lucrurilor și al oamenilor țării sale pare să-i vină, într-adevăr, acestui călător al Cosmopolului” (pag. 188). Și mai direct, în aceeași pagină, ni se arată că „Dumru” („France”) (1887) și „Familie fără Nume” (1888), „două cărți, pur naționale, dovedesc noi preocupări la Jules Verne, și de natură să fie coroborate cu spusele domnului de Franța”; în cea de-a doua carte amintită, publicată cu numai patru ani înainte „Castelului din Carpați”, avem de-a face cu o lucrare patetică, a cărei acțiune se desfășoară la Quebec, prin de-a asista la răscoală din 1837, care a fost apostul luptei canadiene franceze împotriva dominației engleze. Mărturi și mai timpurii pot fi adăugate portretul al cărui contur, firește, se întrevăde nu numai în biografie, ci și în creația jurnalierei: [Memo] „Îl vinează de pe deoparte și susține principii naționalități (subl. ns.). Inflexibil, el acutîndă fregată, oprosorilor, și, magnific, duce comori popoarelor care luptă pentru independența lor” (pag. 122). Presa franceză abundă, atunci (în 1870 — cînd scriitorul tipărește „Douăzeci de mii de leghe sub mări”), de stiri și articole cu privire la asuprirea națională în cadrul celor trei mari imperii europene; și ar fi poate suficient să dăm un singur exemplu, mult anterior, din 1857. (Jules Verne se află la Paris, are 29 de ani, este exact anul căsătoriei sale, locuiește în arondismentul III), cînd „Le Nord” și altea alea publică articole, publică asemenea texte: „Austria... este o aglomerare eterogenă de naționalități distincte... politica austriacă a procedat cu energie, la stringerea tuturor naționalităților în limitele unei implaceabile unități... Înșă, vitalitatea pe care aceste naționalități o manifestă pe propriile sale frontiere, energia cu care caută să se mențină și să se dezvolte, constituie, pentru Austria, un funest exemplu și o periculoasă vecinătate”. Neputul său Maurice explică: „În fond, unchii mei Jules n-a avut decît trei pasiuni: libertatea, muzica și marea. Iar străneputa Alotte adaugă: „Aceste trei pasiuni, romancierul le atribuie eroului său favorit (Nemo), „Libertatea...”. Alt biograf — Bernard Frank — aduce și argumentul exemplului patern, căci de la tatăl său, Pierre Verne, „marea om onest, a moștenit și principiile de integritate și dreptate” (pag. 210). Iată de ce Jules Verne optă pentru „Libertate, muzică și marea”, ceea ce reflectă o netă opțiune morală și politică, nicidecum un anumit „gust literar”.

S-ar mai cere poate, adăugat, un film denm de a fi cercetat mai amănunțit: în chiar zărele în care Jules Verne își scrie, de-a lungul anilor, la feltele, romanele (ca să luăm drept exemplu doar „Le Journal des Debats” și „Tempe” și „Le Nord” în jurul lui) — 1878 și „Robur Cucurituror” — 1886, și respectiv „Ocolul pămîntului în optzeci de zile” — 1889, apar, în toată această perioadă, luări de poziție în favoarea luptei românilor transilvăneni; iar în timpul procesului de la Cluj, George Moroiu avea să fie trimis special al lui „Le Journal des Debats”, în care își publică și articole vehemente memorandiste, în preajma declansării acțiunii judecătorești. Mai mult chiar: cu exact patru decenii înainte ca Jules Verne să-i publice „De la Pămînt la Lună” în foileton, „Le Journal des Debats”, „a tipărit [la 5 mai 1853] un studiu care evoca formarea poporului român, originii și nașterii, luptele pentru independență, mîndre, muntenii și transilvănenii fiind înfățișați ca alcătuiți o singură națiune. În publicistica europeană se facea trecerea la o comprehensiune superioară, modernă, a ceea ce erau și năzuiau românii — o manieră de a gândi care își extinde aria audienței în cercurile politice de decizie” (L. Boiu).

PANA LUI JULES VERNE SCRIE: „AMINTIREA PATRIEI RĂMĂSESE TOTUȘI ADÎNC ÎNTIPĂRITĂ ÎN INIMA TÎNĂRULUI... NU-ȘI UITASE ȚARA TRANSILVANIA”

evenind la „filiera sentimentală” (sau oricum am numi-o), sîntem îndreptățit (și ne întrebăm: este mai justificat să credem că documentația lui Jules Verne, în vederea scrierii „Castelului din Carpați” (în afara surselor cîntate de el: de Gérard și E. Reclus), se întemeiază pe relațiile unei ipotetice prietene, română de origine; ori ale unei românce care a locuit în casa din Amiens, pe care o conduce — zice-se, pînă în vecinătatea Brăsovuului; ori pe povestirile lui Jules Verne, în vederea scrierii „Castelului din Carpați”, în care își publică și articole vehemente memorandiste, în preajma declansării acțiunii judecătorești. Mai mult chiar: cu exact patru decenii înainte ca Jules Verne să-i publice „De la Pămînt la Lună” în foileton, „Le Journal des Debats”, „a tipărit [la 5 mai 1853] un studiu care evoca formarea poporului român, originii și nașterii, luptele pentru independență, mîndre, muntenii și transilvănenii fiind înfățișați ca alcătuiți o singură națiune. În publicistica europeană se facea trecerea la o comprehensiune superioară, modernă, a ceea ce erau și năzuiau românii — o manieră de a gândi care își extinde aria audienței în cercurile politice de decizie” (L. Boiu).

Un mare boier al țării transilvane, Rodolphe de Haz, (păstrăm scrierea franceză a numelor proprii), îndrăgostit de frumoasa și de vocea unei cîntărețe italiene, Stella, inventează străni aparate, care pe atunci par instrumente vrăjitoresci, și, din loja sa, captează, fără stirea nimeniului, această frumusețe și această voce. Stella moare la Scala din Milano, în plină tinerețe, și Rodolphe de Haz se scufundă în singurătatea castelului său ancestral din Carpați, împreună cu specifice stilului de mîndre jurnalierei. Desigur, filiera sentimentală își păstrează farmecul și caracterul incitant, mai ales dacă apelăm iarăși la amintirile străneputei lui Jules Verne, care rezumă astfel „Castelul din Carpați”:

„Un mare boier al țării transilvane, Rodolphe de Haz, (păstrăm scrierea franceză a numelor proprii), îndrăgostit de frumoasa și de vocea unei cîntărețe italiene, Stella, inventează străni aparate, care pe atunci par instrumente vrăjitoresci, și, din loja sa, captează, fără stirea nimeniului, această frumusețe și această voce. Stella moare la Scala din Milano, în plină tinerețe, și Rodolphe de Haz se scufundă în singurătatea castelului său ancestral din Carpați, împreună cu specifice stilului de mîndre jurnalierei. Desigur, filiera sentimentală își păstrează farmecul și caracterul incitant, mai ales dacă apelăm iarăși la amintirile străneputei lui Jules Verne, care rezumă astfel „Castelul din Carpați”:

„Castelul din Carpați” (volumul al VI-lea). Semnificativ? Fără îndoială! Dar este vizibil pentru orice lector și istoric literar că, în „Castelul din Carpați”, se împletește organic două fire (exact filioanele posibiilor cercetării): romanticul, auri romantică a scrierii — și luarea de poziție în spiri-tul adevărului istoric, al dreptului inalienabil, străbun, al românilor transilvăneni, asupra propriei țări, asupra propriei istorii. Aici se ascunde „secretul” operei luate în discuție, în acest dublu aspect, de unde și necesitatea de a conduce orice investigație pe ambele filiere, sentimentală, dar neapărat și politică, morală. „În sfîrșit, și peste toate, noi ne aflăm în vis-à-vis de secretul lui Jules Verne în prezența unei probități «morale» care face din gândirea verneriană o gândire sincer onestă destinată să nu distrugă niciodată, ci dimpotrivă să construiască... Fiecare din cărțile sale este un pas înainte pe drumul luminos al Eternei Justiții în care știința Bineului și a Răului se manifestă și se confirmă la fiecare pas” (B. Frank — pag. 236-237). „Castelul din Carpați”, una din cărțile care, firește, reprezintă „un pas înainte pe drumul luminos al Eternei Justiții”, conține și aceste prețioase cuvinte: „Amintirea patriei rămăsese totuși adînc întipărită în inima tînarului boier Gort. În vremea îndepărtatei sale peregrinări nu-și uitase țara transilvană. De aceea se înalpe pentru a lua parte la o dîntre singurele răscoale ale țărănilor români îmbrățișate asuprișii...”. Să fie vorba — mai mult ca sigur — de răscoala lui Horea, cu imensul ei răsunet european în epocă? Tipărită încă în 1785 și descoperită puțin mai tîrziu de T. Cipariu — folosită de el drept sursă documentară — iată lucrarea lui J.-B. Bossuet: „Seconde lettre aux délégués du peuple l'Empereur Joseph II”. Ce privire în aceeași motivată răbufnire, „Gazete de France” publică la timpul său, stiri despre istoricul răscoalei, pe care apoi Nicolae Bălcescu le extrage pentru studiile sale. Într-un cuvînt, Jules Verne își poate țîrgi de asemenea aria informatorilor, de vreme ce chiar sursele franceze sînt de bogate atunci și mai tîrziu. Astfel, în 1840, la Paris, Edouard Trouvenel tipărește „La Hongrie et la Valachie — souvenirs de voyage et notice historiques”, la Arthus Bertrand — Libraire-Editeur, Libraire de la Société de Géographie Jules Verne n-are decît 12 ani, dar va putea găsi cartea, peste un deceniu, la multă frecvență Bibliotecii Naționale, și, deosebit de lectură pașărilor de descriere geografică. Peste numai patru ani, la același editor, apare „La Roumanie — histoire, langue, littérature, géographie, statistique — Peuples de la langue d'or, Ardaliens, Vallages et Moldaves”, scrisă de Jean Alexandre Vaillant, publicist și profesor care a stat, pe meșteugurile noastre, și ani: „Cu am alt scop decît să facă să cadă în întregime vîlul pe care unii își ridică numai de un colț, să scoată la lumină tot adevărul și să fiu loial față de acest popor, generos și viteaz de-a lungul timpului...”. Să fi parcurs „Romancierul Geografiei” și aceste pagini?

Resonanța deosebită a care luptă dreaptă a românilor transilvăneni a găsit-o, din totdauna, în conștiința scriitorilor și a publiciștilor francezi — și, desigur, în cea a lui Jules Verne, dusman al absolutismului, al războiului și asuprișii coloniale, partizan al libertății naționalităților — este probată și de cuvintele incandescente pe care aveau să le primească apoi, la Cluj, memorandistii: „Aveți toate mai sympathie pour une noble cause” — Emil Zola; „Je me joins de cœur et de conviction aux vœux de mes confrères” — Leonce de Lisle; trimit de asemenea mesaje de salut François Copce, Sully-Prudhomme, Mistral — o poezie, publicistul Gaston Calmette și mulți alții. Și în sala de judecată din inima Transilvaniei, în vorbă a corespondenților și presa străine (franceză, italiene, etc.), în intrin-gime favorabilă cauzei memorandistilor.

Presă europeană la unison, avea să ogîndească adevărul istoric și faptele din instanță așa cum se vor consuma. În chiar prima zi a dezbaterilor, „Le Libre Parole” scrie: „Astăzi, încep în Ungaria dezbaterile unui proces a cărui importanță întrecă orice pe aceea a celor mai misătoare drame judiciare. Un popor întreg compare în calitate de acuzat (subl. ns)... Este o adevărată monstruozitate... Lipsiți de drepturi politice și de orice libertate, [românii] niciodată nu și-au pierdut curaj, nicodată n-au încetat de a protesta, de a fi dăți în judecată, de a se duce în închisori, de a apăra, cu orice preț, drepturile neficelate lor naționalități...”. Sau un viitor presedinte al Franței, Georges Clemenceau, arată cititorilor săi: „Ce profit poate aștepta statul ungar de la o altă de revoluționare persecuție? Ce sentimente vor duce cu ei această cetă 15000 (de fapt peste 20000) de țărani români, această la Pesta, partidul muncitorilor ungar... P.S.D. a protestat contra procesului din Cluj și s-a declarat solidar cu poporul român, cu frații lui de suferință! Indiscutabil, aici, în aceste cuvinte, răsună nu numai conștiința socialistă, ci și ratiunea, respectul profund pentru adevărul istoric, trăsătură dominantă din totdauna a socialisților: este pusă în evidență realitatea acelor ani cînd cauza dreptă a românilor și-a aflat sprijinul în populația muncitoare, din Transilvania, indiferent că era vorba de maghiari ori germani. Karl Marx însuși arată, la timpul său: „Clasele dominante maghiare invocau pentru justificarea politicii de asuprirea națională «dreptul istoric» al maghiarilor de a domina toate celelalte naționalități care trăiesc în regatul Ungariei, cu toate că nu reprezintă decît cu puțin mai mult de o treime din populație”. Iar unul dintre memorandistii condamnați la temniță, la Cluj, avea să spună, într-o cuvîntare ținută peste două decenii: „Noi nu voim subjugarea, ci voim libertatea, noi voim asuprirea altor țări și altor popoare, voim dezrobirea neamurilor române. Noi nu vom încălca urea altor teritorii, ce nu ne aparțin, vom numai asigura drepturile noastre naționale de veacuri răpîite” (Vasile Lucaci — 1915, aprilie).

La întrebarea „A fost Jules Verne în Transilvania”, răspunsul este: pînă astăzi nu există nici o dovadă certă a unei asemenea călătorii, întreprinsă — „incognito” — de către marele scriitor.

La întrebarea „A fost Jules Verne de partea românilor transilvăneni, în lupta lor pentru independență națională?” răspunsul este: indiscutabil, da! Alti prin scrierea „Castelului din Carpați”, cit și prin întreaga perspectivă pe care mini-romanul i-o deschide cititorului, asupra trecutului, prezentului și viitorului celor care „repetă cu o încredere de nezdruccinat, cuvintele în care li se concentrează toate năzuiele: în evidență realitatea acelor ani cînd cauza dreptă a românilor și-a aflat sprijinul în populația muncitoare, din Transilvania și Ungaria”, document în care se afirmă, printre altele: „Poporul român atunci ca mai înainte și de atunci încoace în toate timpurile, pe baza dreptului său istoric milenar și în virtutea importanței ce i se cuvine din punctul de vedere al numărului fiilor săi, al pozițiilor sale etnice și geografice, precum și al calităților sale, a năzuit spre validarea drepturilor sale naționale la care n-a renunțat nicodată”.

ioan ivan

Praguri

Amintiri plâsmuite invins te lași
într-un joc,
dinspre o foarte veche iarnă
în lume și-n foc.

Chipul tău e visat
cineva care nu mai există, chiar dacă-
l strigi.
Poate de aceea te grăbești
poate
aceea și-te frig...

Pe stăpînirea steluțelor care rodesc
în țărîni, noaptea-n fîntîni
ma-ți lași
înăz cruzilor lujeri ai vîntului
pînă.

Cum știi :
Proza de tei te va însoți
orișicare meleag,
ad praguri vei căuta
între neiertătoarele flăcări ce-atrag.

Poem de dragoste

Îți legi viața de secretul deja știut
al golului din vas care dă sens
săului.
Este lume îți arunci
înțea minții care e din cea mai aleasă
țesătură
În-o să țînă, nici măcar
bentru adierea
propriului tău suflet (acum cînd îți leapădă
pălăvurile de umbră și rănește
lumina)

Pe scrii
pe un nor numele celei dragi
îngă numele zeilor
vei fi tot mai aproape
de ceea ce ea este în mintea-ți și cu atît
mai departe
de iarba pe care trupu-i o culcă...

Îți legi viața de tîrîmuri diafane
cu odgoane
de miresme și muzici.

Pe mine cîntul mă leagă

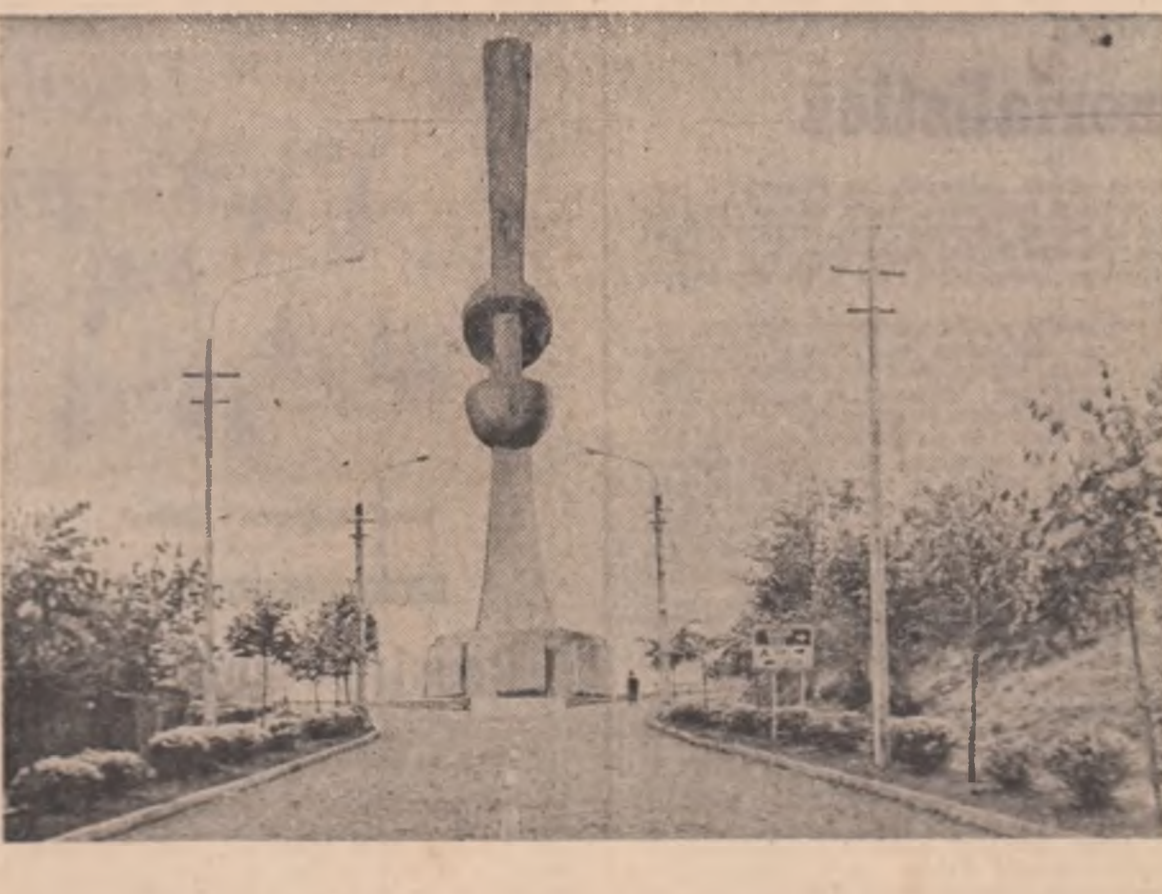
În inima-mi intră
cîmpul cucerit de rugină, privighetori
muate-n sulfînă,
muzica pufoasă a gutuielor; și intră
și-un suflet ciudat care-mi arde singele și-mi
smîntește ochiul.
dar spumegă în frunziș
însurarea încoronată de plîns.

și tu mă chemi și tu mă alungi
din licearea sonoră în care mă scald;
tu-mi cauți trupul visat
mereu în ceea ce a rămas după ardere -
nu-n arderea însăși.
pe mine cîntul MĂ LEAGĂ, pe mine
să mă cuprîndă o minte, o boare, niciodată
nu poate :
eu nu sunt.
dar mă adun la rădăcina-ți ca o zăpadă
spulberată de vînt, poezie l
numai în flăcări eu sunt.

o, beție atît de rară : numai tu dai nume
adevărat
celor abia întrezărite și le faci să rămînă...

PROIECT PENTRU UN MONUMENT AL EROILOR

Încă acum doi ani în urmă sculptorul Gheorghe Iliescu Călinești lucrează la un „Monument al Eroilor” pentru orașul Pitești, monument ce omagia lupta eroilor patriei pentru cucerirea, apărarea și menținerea dreptului de existență a ființei naționale. Mesaj cuprins și subliniat în simbolul plastic al lucrării, dat și de cele trei reliefuli ce vor fi amplasate la baza monumentului. Ce interpretare estetică, plastică a dat sculptorul Călinești o vom afla din descrierea proiectului său de monument: „În sprînjul ideii de a realiza un monument omagial închinat eroilor am optat la aspectul general, formal de obelisc în viziunea contemporană, în acceptiunea transfigurării și supradimensionării unui stîlp, a unei coloane cu semnificație primară binecunoscută, tradițională. Elementul vertical este gândit ca un însemn alegoric, bipolar, arhitectonic și plastic exprimat cu mijloace puține, simplificate și esențializate, sub aspectul unui „NOD”. Ilustrat, corelat într-o interferență și întrepătrundere fenomenologică și plastică ce reprezintă un dialog testamentar; permanentă solie deschisă între trecut și prezent, prezent și viitor; urias punct de altoire prin care se face un continuu imprimat și schimb de seve spirituale. Această viziune plastică exprimată a artistului, sugestia artistică esențializată a mesajului continuu transmis din generație în generație,

generațiilor viitoare. În cele trei reliefuli ce vor sta la baza monumentului urmînd a fi reprezentate momente de luptă, jertfă și dăruire a ostașilor români participanți la Războiul de independență, Primul război mondial, Însurecirea antifascistă, reliefuli realizați în colaborare cu alți artiști plastici.
Imaginea de mai sus nu este o realitate, ci doar una posibilă. Deocamdată îndemînarea fotografului a reușit să ne redea în imagini alb negru proiectul sculpturii „conceput anume pentru orașul Pitești, pentru că, mîrturisese Iliescu-Călinești ca fiu al Argeșului, de el mă leagă un sentiment puternic, înim și deplin”.

Cornelia Djigola

Julian neacșu

Maria de zăpadă

Privind cum trece timpul cum trece abia
Timpul, sîracul,
Cum și bătrînul acela plutea patinînd
lar eu călcăm mîrunt, între două țărîmuri
poate,
Crezînd în clipa aceea că te-am văzut și
altfel,
Ca atunci cînd ne-am reîntîlnit
În aceeași frunză care cade iarna
Ca o ultimă privire

Albești ca o icoană argintată
Și ploile s-au șters de tine
Iar buzele de albită
Sînt doar două petale de nălbă pe care
Apo, rece - din ce în ce mai rece este
apa -

Se prelinge
Ca o despărțire mereu aminată
Între un future alb
Și un vierme orb și catifelat ca o ispită

Să fim noi doi ce dorință
Fîre de iarbă de-asupra cărora se apleacă
Lacomă gura
Ștergînd dintre noi distanța aceea înimă
Distanța aceea
Care desparte petalele florii
Din care va umbri fructul
Singurul contur al unei iubiri care nu se mai
poate desena

De aceea
Vocea la tremură sus de-asupra unei frunze
Pește care, albă, a nins, o întîlnire de nori
Desenați cu privirea atunci cînd singură
Îți ridici ochii ca pe un șeval pe care
S-a întins visul alb al copilăriei fără mama

În palmele căreia s-au prelins
Linile negre
Din ceea ce ai fi dorit să fii.
Floare.

Să fim veseli, iată,
Visul ne desparte
Ne-am iubit noi astăzi
Trîști și singurateci,
Înrămîni în norul unui gînd confuz
Parcă am fi corăbii care de departe
Își revăd în apă propriul lor catarg
Pentru o deasupra flutură albastru
Steagul despărțirii, steagul nestemat
Cine spune vino, cine spune du-te ?
Viața pretutîndeni o petreci în larg
Aplecat pe cirna care nu te duce
Decît între țărîmuri spre același prag.

(fragmente în versuri din romanul cu același
titlu)

Mihai Topa : „Natură statică”

ion bessiu

Cînd ai să pleci
Să nu bîrîntăși ușa ;
Să ieși încet,
Așa cum iese un gînd trist
Din capul unei adolescente.
Să calci cu pantofi fără țecuri,
Să nu trezești fericierea
Care doarme,
Vîsîndu-te în casă.

Dacă am ști
- așa cum știm
cînd cad frunzele -
Cînd mor iubirile,
Poate n-am mai aștepta toamnele
Și am muri
Odată cu primăverile.

Dacă am ști
Cînd mor iubirile,
Așa cum știm cînd cad frunzele...
Niciodată n-am s-ating
Oceanul acela
Și dac-am s-ajung
Nu voi găsi pe nisip
Decît urma pașilor tăi.

tudor vasilie

jocuri cu creioane colorate

1

Distinsele doamne și distinsul domn
ajunseră teferi în somn. Ascultară
busola care tocmai bătea nordul,
pînă se stînsă și ultimul sporiv care
bătea recordul.
Porniră spre Alandali, țara băiatului cel
mare : bine, fule, și-am adus un erou cu frumose
decorații interioare. Ai un prieten ?
La noi a nins. Am un prieten - un cângur
ce și-a deturnat marsupul și a fost prins și
l-am desprins.
Am alt prieten care are un palat iar troul
său este un cui : burtosul unchi al nimăni,
degustător la pompa de aer comprimat. Un
polonic plin cu dinți dacă minți îi dăruiește
băiatul țării, Marele Scorbut ; niste dinți
foarte mici cărora le spunem oroz umplut.
Dar cerșetorul acela cu magnet și mină
lungă ?
Tot un prieten : pălăria lui lmi ține loc de
pungă. Să vă arăt : o mină pansată cu lînă,
niște ghirlande de glande, o mustață de ceață
și un domn și o doamnă, înseamnă.
Distinsele doamne și distinsul bărbat coborîră
din somn de supărare și părăsiră demni țara
băiatului lor cel mai mare.
Busola începu iar să bată nordul, și începu
să nîngă și un yint înghețat sufla în Alandali,
gata să-l stingă.

2

Dacă trăiești în Alandali, e bine să te duci
la omul cu fața de ceară și să-i
solicitezi un randevu. I se spune omul
cu fața de ceară nu pentru că are o
paloare de luminare și trage să moară.
Cî pentru a-l distinge de oamenii cu fața de lut.
Cînd e singur, chipul său arată ca după strănut.
În societate își modelează însă o mină plină
de sobrietate. La început venea sobru de acasă,
după ore de trudă minuțioasă și după ce răs-
foise un manual, dar cu timpul învăță să devină
grav printr-un tic facial. (În adolescență cum-
parase, din intîmplare, „Manualul de masaj de
buzunar”, crezînd că își va însuși masajul de

buzunar, dar descoperise acolo ceva supli-
mentar.)
Fata lui deveni maleabilă, arabilă, irigabilă,
după ce abandonă stîlul sport cu mască decapa-
tabilă și confort. Viața pretindea modificări mai
profunde, lacrimile trebuiau lăstate să inunde,
buzele trebuiau strivite cu arătătorul și cusute,
sau întredeschise ca să sîrute, nasul trebuia
sumes cit mai des, ridicat obraznic la vreau
paznic, coborît în berna cea mai subalternă.
Într-un timp record ajunse șef al pompierilor,
unde în nord. În acest rol înfîntă trenuri de
pompieri : unul traversa țara, altul dădea ocol.
Imediat i se oferî ministerul de incendii, unde
încea desulele stipendii pînă cînd tremurile de-
veniră regulate : era un incendiu la cinci și un
stipendiu la cinci și jumătate. Ascensiunea se
dăora minilor sale harnice care frămîntau în-
continuu din ceară variante fătarnice. Avea în
acastă privință o listă. Era destul să-și ascundă
chipul în baustă. Cîteodată se debarasa chiar de
anumite organe mai vechi. (De multe ori își ridi-
ca fața numai ochii și urechile.)
Trecu, treptat, la nuanțe. Ceara, netezită, nu
mai frapa prin protuberanțe : uneri era roșie
și-i dădea un aer de sigiliu, mai ales cînd ieșea
din vreau consiliu. Altelei, de-a dreptul apicolă,
strălucind de optimism și ardoare ridicolă. După
ce era freat în vreau cabinet, fruntea li stră-
lucua ca ceara de parchet.
Oamenii s-au săturat apoi de el și l-au suit
într-o dubă. Duba avea drept garaj un fel de
castel, dotat cu hruță. La ieșire părea alt om,
adică altă mască, și libertatea începu numai-
decît să-i priască. Avea un aer umil-săritor, de
parcă s-ar fi pregătit să sară o ștachetă ca să-ți
vină în ajutor. Deveni atît de controlat încît
aranjă cu cineva devotat să-i confecționeze
masca mortuară din plastilină. Nu știa ce
vremuri se vor inventa, și nu era exclus ca ele
să vină.
Dacă trăiești în Alandali, e bine să te duci
la omul cu fața de ceară și să-i solicitezi un
randevu. Dacă ipocrizia lui te exasperează : dă-i
un pumn : nu-l doare, îl modelează. Dacă nu
- dă-i un picior. Va deveni gînditor. Poți să
combini toate acestea cu un pic de ciupit. Nu va
părea niciodată mai absorbit.
Și așa : gînditor, absorbit, zimbitor, intros-
pect, el va trece pe pietrele sparte. Lumea se va
da negreșit la o parte, crîpînd de invidie și
oftînd de respect.

radio

În drumurile pe care le face în orașele țării, realizînd emisiuni-spectacol
mente să pună în valoare forțe arti-
stice locale, chemate în fața micro-
fonului atît pentru cei care-l cunosc,
dar și pentru cei care nu-l cunosc
încă, „Clubul invitaților” a poșisit la
Brăila, orașul ce-a împlinit de curînd
(mai precis la 20 ianuarie) 610 ani de
atestat documentar. Imbrăcînd aura
sărbătorească-poetică, așa cum tradiția
orașului o cere (ca o beție a metaforic
încărcate de vorbe dulci și destepete,
înconjurînd povești rostogolite de fie-
care piatră a străzilor ce pleacă și se
întorc la Dunăre), emisiunea a fost
plină de culoare și căldură, dovedînd
că acel climat specific al Brăilei trăiește
încă nu numai prin amintirea
personalităților ce-au purtat în ei și
cu ei de-a lungul anilor farmecul lumii
de aici, ci și prin generațiile tu-
nere (la fel de iubitoare de vorbă ro-
stită cu migală și farmec, povești pas-
sionale și singulare).
Contaminată de prefața lirică sem-
nală de Fănuș Neagu (și citită cu pa-
tos de doi tineri) orașul „triumf al
marilor fluvii” și-a etalat pe scena
sălii clubului „Victoria” tineretea (fie-
care al treilea locutor este tînăr la
Brăila), aspirațiile, împlinirile, tradi-
țiile într-un ales spirit de prospectivă
și elan.
A avut loc predarea stafetei între
generațiile de coriste ale liceului pe-
dagogic (cor premiat la ediția finală a
festivalului „Cîntarea României”) în
cadru festiv și emoționant al scenei,
prilej cu care ne-am convins că vor-
bele lui Marius Groza („este unul din
cele mai bune coruri ascultate”) n-au
fost simple cuvinte de curtoazie adre-
sate gazdelor. Masa rotundă a emi-
sionii a avut ca temă istoricul cultural

Brăila '78

al Brăilei nu în stîlul evocării ca pe-o
„masă a umbrelor” a personalităților
născute și crescute pe pămînt brăilean,
ci ca pe un ales semn de tradiție, de
continuitate în viața orașului. Dar
emisiunea a fost dominată de poezie
și muzică așa cum era și firesc să se
întîmple pentru că pe cit de cunoscute
sînt realizările industriale ale orașului
pe atît de puține vești legate de do-
menul cultural ne parvin de acolo.
Am avut astfel surpriza de a constata
că tinerii brăileni sînt foarte dotați
pentru muzică. E mai înțil de semnalat
numele lui Ionel Basno : melodia sa
pe versurile (frumoase) ale lui Vale-
riu Gorunescu distingîndu-se prin gîs-
sirea sonorilor specifice melancoliei și
purității textului, prin modulația vocii
și claritatea ei. Alături de el, Dorin
Blănaru (elev în clasa a XI-a) ne-a
convins de calitatea muzicii tînere din
Brăila (și, probabil, că timpul și ma-
turizarea expresiilor și a tehnicilor
muzicale vor constitui o stea norocoasă
pentru cei doi tineri autori și in-
terpreti). După ce actrița (și ea tînă-
ră) Mariana Zaharia a citit cîteva
poezii ale unor elevi din școlile brăi-
lene, a urmat un mai lung moment
poetic în care autorii au fost invitați
să-și citească personal creațiile. Am
reținut îmboldul nobil către poezie și
emoția (firescă), datorată momentu-
lui, a autorilor.
Emisiunea a avut și alți invitați :
poetul Marin Constantin care a citit
versuri dintr-un volum în pregătire și
folkistul Nicu Alifantiu împreună cu
Doin Șipos și Miruna Ghețu a pre-
zentat o premieră radiofonică : „Balada
păsărilor călătore” (pe versuri de
George Târnea).

Constantin Stan

plastică

Recent sculptorul Gh. Iliescu Călinești
a expus în galeria Metopa din
Pitești - o sumară dar reprezentativă
selecție din lucrările sale, sculpturi în
lemn și un ciclu de desene, ce au re-
suscitat - martor a fost interesul de-
osebit al publicului, traectoria plasti-
că a acestui artist declanșată cu o pu-
ternică expoziție personală în 1966 la
sala Dalles.
Ab inițio - artistul a transfigurat
în lucrările sale misterele ce-au po-
gorit din lumea silvestră a înaintașilor
săi - printr-un sistem complex de
totemuri - mecanisme și accesorii,
menit să umanizeze prin raporturile
de formă și spațiu, înclăstarea inexor-
abilă a conflictelor.
Posedînd o capacitate de cîmprire
pereantă a rosturilor esenței de
lemn - acest chirurg al lemnului dez-
gheață pătîmas bușteanul - ambi-
lînd nodurile și ilicurile fibrel, ca apoi
s-o modeleze cu pasta talentului său,
cum ar spune prof. E. Papu, înfăptu-
înd creația - mesajul său estetic um-
nist, de o vibrantă căldură roma-
nească.
Gh. Iliescu Călinești nu imită natu-
ra și obiectele casnice ale teritoriului
sătesc, el fuzulează și stilizează dife-
rente compartimente ale materialului -
prin stimuli proprii, opera de artă de-
venînd prin decantare esență. O
tensiune reținută trădează majoritatea
lucrărilor sale - artistul îmbrîndu-și
opera cu voluptate senzorială de nu-
antă extatică.
Aducînd un vibrant omagiu lui
Brăncuși - lucrarea sa potențează cu
grădăia golurilor și plînuilor în tre-
te, zborul gîndului nestăvilit al omu-
lui, aspirația spre înălțimi cosmice a

Gheorghe Iliescu Călinești

demiurgului - cititor al sculpturii mo-
derne contemporane.
În Fereastră artistul rostulește
magnific fluiditatea în notația cosmică
a anotimpurilor și generațiilor, toată
această desfășurare îngredită în cano-
nului sever al porții - străpunsă în
mijloc de simbolul globului - bilă de
lemn, cu mișcare immanentă a eveni-
mentelor bune și rele pe acest pămînt.
Viziunea sa este laică - robustă -
triumpe din echilibrul strămoșilor săi,
mănteni argeșeni.
Dacă cu lucrările sale, Dăruire -
Leagăn - Mugur, aparent dictate
într-o matrice clasică, motivul ales se
contopește cu aspirația spre puritate
a gîndului său sensibilizat de eveni-
mentele de genă ale speciei - în
Leda, el dă frîu liber unei suave
senzualități - marcate de punctarea
ulteriorilor germinații feminine într-un
distins nud.
O deosebită prestantă în expoziție
- o are lucrarea obelisc Nodul gene-
rațiilor, inimoasă Creație eroică dă-
rușă de artist melezgurilor sale, care
dăcă ar prinde viață în Pitești am a-
sista la o împlinire a darului un
mare artist pentru semenii săi.
Cu suita de desene Gh. Iliescu Că-
linești - ne demonstrează încă o dată,
aici, la Pitești vervă sa lirică, moti-
vele alee reușind sinestezii între poezia
lor și puterea de reflecție a recep-
torului.
Ele ar putea fi denumite Laudă o-
mului, - artistul întuind fericit acel
motto al lui J. P. Sartre „Omul nu
este individ ci univers singular”.

Nicolae Florea

muzică

Parafrazînd un clasic englez, am
putea spune că a crede tineretea
preocupată doar de divertisment, este
fuzia celor ce au pierdut-o. Tinerii
sînt dramatici, confruntarea lor cu
existența, cu arta, se petrece la nive-
lul de furtună a elementelor sensibi-
litatei, o trăire totală a idealului dă
naștere acelei scipitoare sincerității
care începe să lipsească după acumu-
larea experiențelor artistice. Joi, 9
februarie am ascultat la Ateneu Con-
certul de Mozart în Do Major cîntat
de tînărul pianist Viniciu Moroiianu,
a cărui forță creatoare, de stăpînire
nu numai a partiturii, ci parcă a tu-
nător partiturilor clasice și precom-
pantice, anunță un mare muzician.
Ne-am ferit pînă acum să vorbim în
superlative despre nume noi, nimeni
nu primește de la început cu totală
încredere o excepție - și aici este
vorba de o excepție pe generații. Un
tînăr de cincisprezece ani care, pe lîngă
perfecțiunea periajului, a curbelor
melodice nespate de fluctuații sonore,
pe lîngă susținerea întoarcă a note-
lor, a aprofundării motivelor, con-
duce lumea juplteriană a acestui con-
cert, conduce orchestra, conduce ră-
suflarea ascultătorilor. Viniciu Moro-
ianu a fost ferit de fama unui copil
mînune, deși putea reproduce la pian
orice lucrare ascultată (fie ea și Wal-
kyria de Wagner), deși are admirabile
compoziții, deși a publicat două părți
de povești și scrie schițe, poeme,
deși se descurcă în partiturile de or-
chestră cu îndemînare. Formarea a-

Plăcerea de a cînta

cestui complex muzician se petrece
cu intensitatea formării unui Celibi-
dache, unui Enescu - numai seriozi-
tatea și modestia ferindu-l pînă acum
de aplauzele ce s-ar fi convenit nu
muzicianului, ci copilului-minune. In-
terpretarea acestui concert de Mozart,
în care mari spirite eliberatoare,
pasaje de concentrată grandoare și
simpliții de cîntec vechi popular re-
clamă o personalitate deschisă, repre-
zintă o adevărată realizare.
Cu același dramatism specific vir-
stei, orchestra Liceului de artă, con-
dusă de Nicolae Racu, s-a avîntat în
lucrări de anvergură, rareori bine
cîntate chiar la conservator sau în
unele filarmenice. Simfonia „Man-
fred” scrisă de Ceaikovski după poe-
mul dramatic de Byron, s-a definit
prin ansambluri monumentale, reali-
zarea onorabilă a celor mai multe pa-
saje dificile (solo-ul în șaisprezecimi
la violă din Lento lugubre, solo-urile
sufletorilor din Allegro con fuoco,
etc.), însă mai ales prin sinceritate și
deplină pricepere a stării dra-
matiche care poate urni chiar și o
masinărie ale cărei minuscule rotite
nu sînt totdeauna puse la punct. Cu
frumoase contraste de nuanțe și cres-
cînd-urii s-a realizat uvertura „Co-
riolan” și senina veselle, cam masivă,
din „Italiaica în Alger”. Plăcerea de
a cînta, departe de rutina unei pro-
fesionalizării îmbătrînite, s-a răs-
pîndit în unde luminoase.

Grete Tartler

adrian pănescu sonnets

● In urmă cu zece ani am început, pe meleaguri franceze, traducerea poemelor lui Lucian Blaga...

Paul Miclău

La force du verbe

Tant que le monde est méchant et en vie, Nous, Seigneur des poètes, nous demanderons...

Nous ne voulons rien, ni bourses, ni pogon, Ni être sur le socle comme dans les gencives...

Laissez-nous dans l'univers avec les nuages, Et libérez les innocents des prisons...

Car par notre être provisoire des âges La vérité est encore notre mission.

Colline d'Ardéal

Si j'avais à refaire ma propre vie Selon tous mes vœux, mes désirs uniques...

Aux dieux je demanderais de vive voix De ne faire que je suis dans les limites De la même Roumanie ici bas...

Mais je veux naître sur une colline Au bord de laquelle passe une rivière Et plonger dans la débâche des airs...

Remets-moi au monde, mère idéale, Sur une douce colline d'Ardéal.

Sonnet sommaire

L'axe de la planète a la spondilose, Sur la rive du ciel les grenouilles bougent, Dans un lit de flamme une mère accouche...

Aux couvents les vierges sont en stagnation, L'apprend de mauvaises nouvelles de Pise, On finit la misère, on commence la crise...

Je ne crois pas qu'il y ait des êtres sereins, Vainqueur ceux qui sont tout prêts à renoncer Cheval au sac de graines bien attaché...

Un coeur humain même dans une cloche bat fort Pour le fossoyeur, est prospérité la mort.

Le double vol

La lutte pour la justice sur la planète n'est pas une bataille pure et simple, les pauvres paient les taxes de timbre...

Pour que s'affirme pleinement l'idée sainte, Coûtent cher le vote, les électeurs et l'urne, les leaders de parade exigent la diurne...

Un autre sens accordez à ce combat! Hommes pauvres, la victoire est dans la lutte, de votre foim mangent gras les grosses brutes...

Deux fois l'histoire vous vole sans merci, par toutes les fraudes et les fausses colonies.

L'embourgeoisé

Moi sur cette chaise! Mon esprit est coffré, Moi sur cette chaise: double persécution, Je la domine, mais elle sait ma condition...

Je suis le bureaucrate capable de roquer, J'ai l'odeur de la chaise et de la transition, Chaise déserte sous le coeur de la désertion...

Derrière ma nuque sa foi je sens toujours Comme elle me soutient en me complétant, Elle frétille quand du salaire vient le jour...

Cheval abreuvé de l'encre du sceau lourd Je vis mal mais je m'assois royalement.

Témoin

Comment pourrais-je écrire et remémorer Cette dure lave qui coule sans cesse? Au moins un souvenir de fonte je vous laisse...

Souvent muet reste celui qui sait Quel siècle nuageux, de disputes et viresses, J'ai été poète à l'époque des detresses...

Qui pouvait dormir comme un bourgeois calme Quand la carte du monde se mettait à pleurer? La terre respirait par les canons des armes...

Comment ferai-je, quand personne ne me sert De garde, la photo du cri de l'univers? Transposés en français par Paul Miclău

CULTURA ROMĂNEASCĂ IN LUME

● IN CADRUL UNEI EMISIUNI SPECIALE, postul de radio național olandez Hilversum - 4 a difuzat în cadrul rubricii „Spectacol” un program...

● LA UNIVERSITATEA DIN PADOVA, vechiul umanist român Constantin Cantacuzino, a avut loc ceremonia predării, de către ambasadorul țării noastre în Italia, Ion Mărgineanu...

● RECENT, IN LUXEMBURG a avut loc o gală a simfoniei românești, în cadrul căreia a fost proiectată pe scena Palatului Imperial, producția realizată de regizorul Andrei Blăser...

● DE CURIND, la Festivalul internațional al filmului de scurt-metraj desfășurat în localitatea olandeză Terschelling...

● LA MUZEUL DE ARTĂ POPULARĂ CONTEMPORANĂ PERUANĂ din Lima, s-a deschis, săptămîna aceasta, o expoziție de artă populară românească...

● A APĂRUT, la editura mexicană „Impresora y Editora Mexicana”, volumul II din Enciclopedia Mexicului...

● A PARĂRUT, la editura mexicană „Impresora y Editora Mexicana”, volumul II din Enciclopedia Mexicului...

REVISTA STRĂINĂ

● INTR-O INTERESANTĂ LUCRARE publicată de editura P.W., sub titlul „Polonia în opera lui Victor Hugo”...

● ARHEOLOGII SOVIETICI au descoperit în orașul antic Sakkara (Orava, district de egipteni din secolul XIII) o reșea considerabilă de canale, ceștină din material ceramic...

● SI NOI CONTINUĂM SĂ TRAIM. Amintiri ale unui prizonier în lagărul de la Majdanek se publică în revista „Zvezda”...

● FRIOLII, regiune a vechii Veneții, este evocată în cadrul unei expoziții de desene la Kunstlerhaus în Viena...

● IN ISTORIA LITERATURII, corespondența între personalitățile lumii artelor a oferit întotdeauna un bogat material istoricilor...

● CEL MAI MARE SCRITOR EGIPTEAN al secolului, Taha Hussein (1889-1972) este prezentat publicului francez într-o antologie...

● EDITURA POLONEZĂ OSSOLINEUM din Wrocław a tipărit în limba engleză lucrarea „Nicholas Copernicus”...

Impresii din Lituania

Cu cîteva veacuri în urmă, Lituania avea în constituția ramurilor imaginii unui ținu îndepărtat și fabulos...

Ne aminteam aceste lucruri în timpul vizitei noastre în Lituania, efectuată în tovarășia lui Paul Cornea, T. Mazilu și Z. Ghițulescu...

Drumurile noastre prin orașul vechi străbat uneori ulicioare cotite și înguste, a căror atmosferă de tăină, cu ziduri orbe, contraforturi...

reper

Opera, o „existență” în devenire

de ce noua critică? editura univers

Noua critică este astăzi un fenomen deja acceptat, ca să nu spunem clasat. Multe din afirmațiile ce păreau la început spiritelor conservatoare...

inconjurată din toate părțile de briul cartierelor moderne, dintre care unele, pentru valoarea lor estetică și funcțională...

La Kaunas, al doilea ca importanță între orașele republicii, muzeul de artă ne oferă o revelație: opera lui M. K. Ciurlionis (1875-1911), pictor și compozitor...

Al doilea popas îl facem la Muzeul literaturii lituaniene, instalat într-un edificiu din secolele XVII-XVIII, în care a locuit, la începutul veacului nostru...

Gazdele noastre lituaniene, în frunte cu prozatorul Vytautas Bubnys, vicepreședinte al Comitetului Uniunii scriitorilor...

St. Cazimir

Jindra Huškova în preajma scriitorilor români

Jindra Huškova, profesoara de limba și literatura română de la Universitatea din Bratislava, a împlinit la 12 februarie...

Jindra Huškova, studentă la București, 1919

După 1944 Jindra Huškova a tradus romanul Desculț de Zaharia Stancu (în 1949, prima traducere din opera lui Zaharia Stancu)...

nescăzind după 1944, cînd scrie mai ales despre contemporanii ei: Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Mihail Sebastian, Zaharia Stancu ș.a.

Printre activitățile proramănești ale eminenței profesoare trebuie să numărăm studiile de literatură română publicate în diverse reviste sau culegeri...

Cuvintele lui Iorga scrise la începutul carierei profesoarei și scriitoarei Jindra Huškova: „Ea cunoaște perfect literatura noastră...

Emil Manu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dragoș Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA : București, Piața Științei Nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 96 ABONAMENTELE : 3 luni - 13 lei : 6 luni - 26 lei : 1 an - 52 lei